

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Сучасна юридична наукова думка

Частина I

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

www.lex-line.com.ua

9 грудня 2008 р.

**УКРАЇНА
Тернопіль
2008**

Сучасна юридична наукова думка: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.-Тернопіль, 2008.

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюдненні на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 80979074970
E-mail: confer@ua.fm

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

**ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПРИНЦИПУ
ПРОПОРЦІЙНОСТІ ЯК НЕОБХІДНОЇ СКЛАДОВОЇ
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА**

Зінченко Юлія Олегівна

*аспірантка юридичного факультету «Університету економіки та права
«Крок»*

В умовах правової держави заборона надмірного державного втручання у свободу особи розглядається як аксіоматична вимога: держава має право обмежувати право людини тільки тоді, коли це дійсно необхідно, і тільки в такому обсязі, в якому її заходи будуть співмірними з поставленою метою. Іншими словами, у цій сфері проголошується і діє принцип пропорційності (розмірності, адекватності)¹.

Принцип пропорційності є складовою принципу верховенства права, його необхідною вимогою, про що неодноразово зазначали науковці². Але такі твердження є загальними і не розкривають природу принципу пропорційності, їх витоки слід шукати в історії становлення цього принципу.

Принцип пропорційності бере свій початок у практиці конституційних судів. Його родоначальником став Конституційний Суд ФРН.

Вже у 1965 році Конституційний Суд ФРН в одному зі своїх рішень зазначив: «У Федеральній Республіці Німеччина принцип пропорційності є неписаним конституційним принципом. Він походить з принципу верховенства права і, у дійсності, з природи основних прав, оскільки вони відображають загальне право на свободу громадянина від держави, які можуть бути обмежені державними органами тільки у випадку переслідування абсолютно необхідного публічного інтересу»³.

Далі, посилання на принцип пропорційності був і в інших рішеннях Конституційного Суду ФРН⁴.

¹ Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): Монографія. – Х.: Право, 2008. – С. 192 – 193.

² Див.: Погребняк С. Основні вимоги, що впливають з принципу верховенства права / С.Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – №: 4. – С. 48., Погребняк С. Принцип верховенства права: деякі теоретичні проблеми / С.Погребняк // Вісник Академії правових наук України. -Х., 2006. - № 1(44). - С. 36.

³ С.Шевчук Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. – Вид. 2-е, випр., доп. – К.: Реферат, 2007. – С. 479.

⁴ Див.: Official Digest of the Federal Constitutional Court, 1995, volume 91, 125; Kommers D. The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany. Durham&London: Duke University Press, 1997. – P. 237.

Отже, Конституційний Суд ФРН виводить принцип пропорційності з принципу верховенства права і пов'язує його з основними правами особи, а точніше з можливістю їх обмеження державними органами, яке може мати місце лише у випадку переслідування абсолютного публічного інтересу.

Принцип пропорційності можна також вивести зі змісту норм Основного Закону ФРН.

Так, у частині третій статті 14 Основного Закону ФРН прямо передбачена можливість застосування принципу пропорційності при визначенні обмежень на право власності: «Відчуження власності допускається тільки в цілях загального блага. Відшкодування визначається на підставі справедливого врахування інтересів суспільства та зацікавлених осіб»⁵.

Наприклад, стаття 13 Основного Закону ФРН вказує, що втручання і обмеження можуть мати місце лише для відвернення загальної небезпеки чи небезпеки для життя окремих осіб⁶.

З наведеного вище, принцип пропорційності означає, що не дозволяється використовувати будь-який засіб для досягнення тієї чи іншої мети: цей засіб повинен бути «необхідним» та «пропорційним».

Свій розвиток як принцип права принцип пропорційності отримав в практиці Європейського суду з прав людини.

Аналіз практики Суду свідчить про те, що принцип пропорційності пов'язаний насамперед з проблемою правомірності обмежень прав людини⁷.

Водночас, цей принцип отримав свій позитивний нормативний вияв у договорах про створення ЄС⁸.

Так, сформована великою кількістю справ у Європейському Суді, концепція принципу пропорційності була інкорпорована в Амстердамський Договір 1997 року. В останньому параграфі статті 3б Маастрихтського договору зазначено: «Будь-які дії Співтовариства не мають поширюватися далі того, що необхідно для досягнення цілей цього Договору». У протоколі по принципам пропорційності та субсидіарності, доданого до Амстердамського Договору, зазначено, «що для запобігання перевищенню влади кожна інституція ЄС повинна застосовувати принцип субсидіарності у поєднанні з принципом пропорційності, який означає те,

⁵ Хартлі Т.К. Основи права Європейського Співтовариства. – М., 1998. – С.161.

⁶ Конституции европейских государств: Сборник / Под ред. А.В. Багдасаряна. Ереван, 1998.

⁷ Див.: Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «CASE OF BRUMĂRESCU v. ROMANIA» від 28 листопада 1999 року (Практика Європейського Суду з прав людини, № 4, К.: – 2000), Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Case of HAASE v. GERMANY» (Практика Європейського Суду з прав людини, № 3, К.: – 2004) та інші.

⁸ Дотримання принципу пропорційності як обов'язкова умова гармонізації правової системи України з європейськими міжнародно-правовими стандартами / О.Бекетов // Український часопис міжнародного права, 2003. – № 2. – с. 95 – 98.

що будь-які дії Співтовариства не повинні поширюватися далі того, що необхідно для досягнення цілей цієї Угоди»⁹.

В законодавстві практично всіх європейських країн є конституційні норми, які так чи інакше прямо вказують на відповідність між обмеженнями прав і публічними цілями.

Так, принцип пропорційності міститься в частині третій статті 13, статті 14 Основного Закону ФРН, статті 4 Декларації прав людини і громадянина Франції від 26 липня 1789 року¹⁰, частині третій статті 55 Конституції Російської Федерації¹¹. Застосовує цей принцип також у своєму рішенні Конституційний Суд Португалії¹².

Принцип пропорційності був покладений в основу правової позиції Конституційного Суду РФ більш ніж у 25 справах, розглянутих Судом з моменту його створення.

На жаль, в Конституції України принцип пропорційності не знайшов свого відображення, а в практиці Конституційного Суду України використовується досить рідко. Але, можна знайти посилання на даний принцип в окремих рішеннях Конституційного Суду України, хоча і дуже опосередковано¹³.

З проведеного екскурсу в історію становлення принципу пропорційності та аналізу практики національних судів європейських країн вбачається, що принцип пропорційності є необхідною складовою принципу верховенства прав і мета його застосування – недопущення обмеження основних прав і свобод людини та громадянина та безмежного панування державного інтересу над інтересом окремої особи. Така мета вказує на необхідність введення даного принципу в правову систему України, для становлення її як правової держави.

Література:

1. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): Монографія. – Х.: Право, 2008 р. – 240с.
2. Основні вимоги, що впливають з принципу верховенства права / С.Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 4. – С. 48.

⁹ Конституційні акти Європейського Союзу .Частина I / Упорядник Г.Друзенко, за загальною редакцією Т.Качки.-К.: Видавництво "Юстиніан", 2005 р. – 512с.

¹⁰ Конституции европейских государств: Сборник / Под ред. А.В. Багдасаряна. Ереван, 1998.

¹¹ Конституция Российской Федерации // <http://www.constitution.ru>.

¹² Official Gazette, Series II, 31/03/94.

¹³ Див.: пункти 4.1, 4.2 рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) № 15-рп від 02.11.2004 року // Офіційний вісник України, 2004 , № 45, ст. 2975, стор. 41.

3. Принцип верховенства права: деякі теоретичні проблеми / С.Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – Х., 2006. – № 1(44). – С. 36.
4. С.Шевчук Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. – Вид. 2-е, випр., доп. – К.: Реферат, 2007. – 848с.
5. Official Digest of the Federal Constitutional Court, 1995, volume 91, 125; Kommers D. The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany. Durham&London: Duke University Press, 1997. – P. 237.
6. Хартлі Т.К. Основи права Європейського Співтовариства. – М., 1998. – С.161.
7. Практика Європейського Суду з прав людини, № 4, К.: – 2000, Практика Європейського Суду з прав людини, № 3, К.: – 2004.
8. Дотримання принципу пропорційності як обов'язкова умова гармонізації правової системи України з європейськими міжнародно-правовими стандартами / О.Бекетов // Український часопис міжнародного права, 2003. – № 2. – с.95 – 98.
9. Конституційні акти Європейського Союзу .Частина I / Упорядник Г.Друзенко,за загальною редакцією Т.Качки.-К.: Видавництво " Юстиніан", 2005 р.-512с.
10. Конституции европейских государств: Сборник / Под ред. А.В. Багдасаряна. Ереван, 1998.
11. Конституция Российской Федерации // <http://www.constitution.ru>.
12. Official Gazette, Series II, 31/03/94.
13. Офіційний вісник України, 2004, № 45, ст. 2975, стор. 41.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ СИСТЕМА ЯК ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ

Міма Ірина Володимирівна

викладач Криворізького навчального центру Одеської національної юридичної академії

Сучасний етап розвитку національної правової системи здійснюється із урахування традиційних та релігійних витоків права. Відбувається активізація зусиль щодо визначення зв'язку права з релігійною системою, закономірностей духовного розвитку суспільства. Актуальність дослідження релігії як нормативної системи зумовлена збільшенням нормативної маси у релігійному регулюванні суспільного життя; недооцінкою релігійно-нормативного потенціалу релігійних норм з боку вчених-теоретиків та вчених-каноністів; потребою переосмислити роль

релігійних приписів у системі джерел права України; потребою з'ясувати взаємовідносини різних суспільних інститутів, взаємодію релігійних та правових норм, як регуляторів суспільних відносин.

Проведення аналізу релігійної системи як правової категорії надасть змогу поглибити знання щодо закономірностей розвитку національної правової системи, змісту теорії джерел права, визначити її систему та структуру, що сприятиме удосконаленню понятійного апарату теорії права; вирішенню актуальних проблем державотворення та правотворення, підвищенню ефективності соціально-правового регулювання суспільних відносин.

Окремі аспекти визначення сутності релігії, релігійного та церковного права, церковного устрою та управління, взаємовідносини церкви з державою вивчали: М. Варьяс, Л. Джерозо, В. Клочков, М. Красножон, М. Марченко, П. Музиченко, А. Павлов, П. Рабінович, М. Суворов, Л. Сюкіяйнен, В. Ципін та інші. Релігія розглядається вченими як спосіб мислення, світогляд; особливе, надприродне явище, результат надприродного зв'язку людини з Богом; особливий вид духовного пізнання; форма суспільної свідомості людини; специфічний регулятор соціальної поведінки тощо. При цьому, поза увагою вчених залишилось дослідження релігії як нормативної системи.

Релігія, як складне соціальне явище та комплексна система має певну структуру. Її складовими частинами виступають: релігійна свідомість, релігійні відносини і нормотворча діяльність (розробка, прийняття релігійних норм), релігійні норми (канони), релігійні організації та інститути (церква).

Релігійна свідомість – це форма суспільної свідомості, сукупність ідей, міфів, догм, поглядів та уявлень, почуттів та емоцій, традицій та звичаїв, у яких відображається навколишній світ через уявлення про надприродне. Це особлива форма мислення й пізнання світу, що реалізується в поведінці та стосунках віруючих, діяльності церков. Релігійна свідомість виявляється на буденному і теоретичному рівнях. Буденна релігійна свідомість – це властиві масі віруючих релігійне мислення й пізнання, поняття та уявлення про об'єкти релігійного поклоніння, що формуються в процесі їх буденного життя. Теоретичний рівень релігійної свідомості складають поняття, концепції та вчення певним чином систематизовані, раціонально опрацьовані теологами та апологетами релігії. Релігійні погляди та ідеї разом із релігійною психологією, тобто релігійне світорозуміння і світовідчуття, утворюють єдиний релігійний комплекс, або форму суспільної свідомості [1, с. 35].

Релігійні відносини, як структурний елемент релігійної системи, це суспільні відносини, що реалізуються через стосунки віруючих, релігійні зв'язки громад і церков. Вони прописуються релігійними звичаями,

нормами, канонами, правилами й церковними статутами [4, с. 50]. Релігійні відносини за змістом поділяються на: державно-церковні; судочинство; внутрішньосімейні, внутрішньоцерковні (адміністративно-господарські, управлінські), зовнішньоцерковні та інші. Існують позакультові та культові релігійні відносини. Нарешті, релігійні відносини можуть мати різний характер – солідарності, терпимості й нейтралітету, конкуренції, конфлікту, ворожості тощо. Носіями релігійних відносин можуть виступати віруючі, священнослужителі, клір, миряни, соціальні групи, громадські організації, релігійні об'єднання та організації, церква, держава тощо.

Наступним складовим елементом релігійної системи є релігійна діяльність. Вона визнається видом соціальної діяльності й криє в собі позакультову і культову діяльність. Духовну релігійну позакультову діяльність складають продукування релігійних ідей, систематизація і тлумачення догматів теології, складання богословських творів тощо. Віруючі та релігійні громади ведуть також практичну позакультову діяльність: благодійну, місіонерську, викладацьку в навчальних закладах, управлінську в системі релігійних організацій і центрів, пропагандистську, реставраційно-будівельну, нормотворчу тощо. Важливим видом релігійної діяльності є культ. Культова діяльність визначається і регулюється певною системою релігійних норм і правил у духовній і практичній сферах [2, с. 112]. Так, на думку В. Тимошенко та П. Яроцького, культову діяльність у духовній сфері регламентують церковні канони (правила), тому вона має канонічний характер [3, с. 33]. Позакультову діяльність у практичній сфері та безпосередньо культову діяльність (культ) регламентують як церковні канони і статuti (церковне право), так і відповідні державні нормативно-правові акти. Тому, нормотворчість у процесі вироблення та прийняття різних релігійних норм, якими відбувається регулювання релігійної сфери діяльності віруючих, необхідно розглядати як практичну, зовнішню (внутрішню) релігійну діяльність та складовим елементом релігійної системи.

Релігійні норми, як складові елементи релігійної системи попередньо можна вважати письмово викладеними правилами, встановленими або затвердженими церквою з метою регламентації правових відносин у сфері її компетенції [5, с. 33]. Сутність релігії як системи релігійних норм полягає в тому, що релігія (лат. – “religio” – святиня, предмет культу) є духовним союзом людини з Богом. Цей союз полягає в тому, що Бог визначає людині свою волю, а людина, укладаючи цей союз, перетворює його волю на норму свого життя та віддає свої сили на її збереження та охорону. Зрозуміло, що релігійна людина сприймає волю божу як норму своєї поведінки та вбачає у Богові нормотворця релігійних норм та заповідей. Воля Бога визнається джерелом релігійних норм.

До складу релігійної системи входять також релігійні інститути, віровчення і відповідні організаційні структури. Найпоширенішою організаційною формою релігійних інститутів є церква. Церква – це об'єднання віруючих на основі спільних догматичних уявлень, обрядів, канонів. Будь-яка церква має свою ієрархію (служителі культу, клір, миряни), основу якої складає професійне духовенство, священнослужителі. У церкві діє певна система релігійних норм, цінностей, санкцій, за допомогою яких здійснюється контроль за поведінкою віруючих [6, с. 4].

До різновиду релігійних організацій необхідно віднести секти та деномінації. Секта - це відносно закрите об'єднання одновірців, що виникає як опозиційна течія стосовно до існуючої конфесії. Деномінація – це специфічне релігійне об'єднання, яке знаходиться на стадії становлення, організаційного оформлення. Будучи централізованим релігійним об'єднанням, деномінація характеризується власним самоуправлінням, відсутністю священників тощо. За певних умов у деномінації може виникати тенденція до перетворення в церкву або секту [7, с. 6].

Окремо від релігійних організацій існують різноманітні релігійно-політичні інститути, релігійно-політичні партії, релігійно-професійні та молодіжні союзи, міжнародні релігійні об'єднання тощо. Наприклад, Всеукраїнський союз церков християн віри євангельської-п'ятидесятників, Всеукраїнський конгрес іудейських релігійних організацій, Християнсько-демократична партія України, Республіканська християнська партія, Партія мусульман України, християнсько-народний союз, Українська політична партія “Християнський рух”, політична партія “Всеукраїнське об'єднання християн”, Всесвітня Адвентистська організація допомоги та розвитку, Фундація греко-католицької молоді “Українська молодь – Христові”, Союз православної молоді України.

Отже, релігійна система як правова категорія, у вузькому розумінні – це сукупність релігійних норм, які регулюють релігійні відносини, а у ширшому – це історично утворена, об'єктивно існуюча сукупність внутрішньоузгоджених та взаємопов'язаних релігійних відносин, релігійної діяльності, релігійних організацій, релігійної свідомості та релігійних норм; останні, зокрема, визначаються характером таких суспільних відносин, засобів, за допомогою яких здійснюється нормативний вплив на суспільні відносини віруючих (релігійні дії та поведінку) для досягнення приватних і публічних релігійних цілей та забезпечення суспільного порядку.

Література:

1. Релігієзнавство : навч. посібник / [Бублик С. А., Колодний А. М., Півень О. О. та ін.]. – [стер. вид.]. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 496 с.

2. Історія і теорія релігії та вільнодумства : навч. посібник для студ. пед. вищ. навч. закладів / [Бучма О. В., Волинка Г. І., Закович М. М. та ін.]; за заг. ред. М. М. Заковича. – К. : Знання, 1996. – 256 с.

3. Тимошенко В. І. Канонічне право / В. І. Тимошенко, П. Л. Яроцький // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Шемшученко Ю. С. (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 3: К–М. – 2001. – 765 с. : іл.

4. Яблоков И. Н. Религиоведение : учеб. пособие [для студ. вузов] / Яблоков И. Н. – М. : Гардарика, 1998. – 536 с.

5. Тимошенко В. І. Канонічне право / В. І. Тимошенко, П. Л. Яроцький // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Шемшученко Ю. С. (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 1998–2004. –

Т. 3: К–М. – 2001. – 765 с. : іл.

6. Суворов Н. С. Учебник церковного права / Н. С. Суворов, В. А. Томсинов. – М. : Изд-во “Зерцало”, 2004. – 504 с.

7. Красножен М. Е. Основы церковного права / Красножен М. Е. – М. : Зерцало, 1992. – 354 с.

МЕТОДИ ПРАВОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Семеній Юлія Олександрівна

*студентка факультету підготовки юристів для МЗС України
Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*

Запорукою успішної євроінтеграції України є приведення її законодавства у відповідність з законодавством Європейського Союзу. На даний момент, Верховна Рада України, приймаючи нові закони, керується міркуваннями політичної доцільності і прагненням задовольнити бізнесові інтереси, забуваючи про стандарти правового регулювання аналогічних суспільних відносин у Європейському Союзі. Але політична та економічна інтеграція неможлива без успішної правової інтеграції.

Правова інтеграція здійснюється в рамках загального процесу зближення або апроксимації (від англ. Approximation – зближення, наближення) правових систем. Необхідно розрізняти апроксимацію права та правову інтеграцію. Апроксимація права – це стихійний, закономірний та довготривалий процес максимального зближення двох або більше правових систем. Правова інтеграція є складовою апроксимації; це діяльність спеціально спрямована на зближення правових систем з метою спільного ефективного регулювання суспільних відносин.

Структуру правової інтеграції складають три елементи: суб'єкти інтеграції; правова сфера та юридичний інструментарій інтегрування, тобто методи правової інтеграції.

На відміну від правової сфери та суб'єктів інтеграції, які змінюються в кожному конкретно визначеному випадку, метод є більш стабільним елементом правової інтеграції.

До основних методів правової інтеграції відносять гармонізацію та уніфікацію.

Гармонізація (від грец. *harmonia* - „співзвуччя, злагода», що відповідає етичним законам узгодженості частин у розчленованому цілому) – це процес проведення комплексу заходів по усуненню розбіжностей в правотворчості, правозастосуванні та право розумінні в різноманітних правових системах.

Розрізняють наступні рівні гармонізації позитивного права: узгодження елементів норми в межах власне правової норми; в межах одного акту за певними критеріями на основі вимог юридичної техніки; в межах блоку (паketу) нормативних актів, пов'язаних одним предметом регулювання.

Уніфікація правових систем (від лат. *unus*- один і *facio*- робити) – це діяльність компетентних органів щодо створення правових норм, які єдинообразно регулюють суспільні відносини. Уніфіковані норми можна поділити на дві групи: уніфіковані матеріальні та процесуальні норми. Перші єдинообразно визначають права та обов'язки суб'єктів права. Другі встановлюють єдині правила для правозастосування та вирішення правових спорів. Правова уніфікація може здійснюватися в декількох формах – приєднання до міжнародних договорів, застосування приблизних договорів міжнародних організацій, використання міжнародних звичаїв та прийняття модельних актів.

Правова гармонізація у порівнянні з уніфікацією є більш гнучким інструментом правової інтеграції, оскільки передбачає узгодження правових принципів, цінностей, правової культури і, звичайно ж, європейського законодавства з національним законодавством. Гармонізація дозволяє досягти функціональної рівноваги правових актів, забезпечити ту міру їх збалансованості між собою, яка дозволить правовим системам функціонувати та розвиватися в одному напрямку.

Правова ж уніфікація сприяє єдинообразному правовому регулюванню в принципових сферах суспільного життя, де розбіжності правової регламентації у різних країнах створюють особливі труднощі та перешкоди для ефективного вирішення проблем.

ПРОБЛЕМА СИСТЕМНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ У НАУЦІ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Тімочко Олена Юріївна

ад'юнкт кафедри теорії та історії держави та права Львівського державного університету внутрішніх справ

Методологія теорії держави і права базується на притаманних їй принципах дослідження державно-правової дійсності. Під принципом, зазвичай, ми розуміємо центральне поняття, визначальну ідею, що поширюється на всі явища знань у галузі, де цей принцип абстрагований. Виражаючи найсуттєвіші її положення, принцип відрізняється значущістю, імперативністю та універсальністю. Теорії держави та права властива не так наявність будь-якого окремого принципу чи способу дослідження держави і права, як їх система. Чимало з них широко використовуються також у інших науках. Особливо це стосується принципів дослідження державно-правових та інших проблем, а також філософських підходів до них.

Нагальною науково-методологічною і суто практичною проблемою є системність та неодмінна потреба правильного і повного відображення певних правових принципів у законодавчих актах. На це звернув увагу В. Литвин у доповіді на Міжнародній науковій конференції 13-14 грудня 2002 р., що відбувалася у Харкові та була присвячена методологічним проблемам правової науки. Він зазначив: «Загальновідомо, що закони повинні адекватно відображати головні принципи, які є основою предмета правового регулювання. Однак, проаналізувавши весь масив нашого законодавства, важко, а то й неможливо збагнути логіку, за якою ті чи інші принципи декларуються базовими в рамках того чи іншого закону. Привертає увагу відсутність у національному законодавстві єдиних підходів до визначення системи принципів, що лежать в основі тих чи інших законів» [1, с. 31-32].

У науковій юридичній літературі існують різні підходи до визначення принципів, які стосуються теорії держави і права. Скажімо, принципи побудови її системи, закладені у ній ідеологічні принципи розглядаються з точки зору положень Конституції України про те, що «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова» [2, с.].

Чільне місце в теорії держави та права займають принципи наукового пізнання. Методологія юридичної науки являє собою систему особливих прийомів, принципів і способів вивчення загальних закономірностей виникнення, становлення і розвитку державно-правових

явищ [3, с. 21]. Тому, досліджуючи принципи наукового пізнання, варто звернути увагу саме на принципи, які лежать в основі методології теорії держави та права.

Вітчизняні теоретики науки про державу та право по-різному розглядають принципи, їх кількість та назви. Адже, кожний дослідник має власні прийоми використання методологічного інструментарію, власні погляди на ті чи інші проблеми і засоби їх вирішення. Поряд з цим, у методології теорії держави та права існує ряд основних загально визнаних принципів [4, с. 21].

Так, принцип науковості своєю якістю, об'єктивністю та неупередженістю протистоїть так званому принципу партійності, який до недавнього часу в умовах тоталітаризму проголошувався основним принципом марксистсько-ленінської теорії держави та права. Принцип науковості передбачає примат об'єктивного наукового знання над певними тимчасовими кон'юнктурними інтересами тих або інших класів, соціальних груп чи окремих дослідників, адже наукова істина при аналізі, поясненні та прогнозуванні державно-правових явищ і процесів повинна стояти вище над усе.

З принципом науковості тісно пов'язаний принцип всебічності дослідження держави та права. Основний зміст останнього полягає у тому, щоб аналізувати державно-правові явища не самі по собі, а у їх взаємозв'язках і взаємодії з іншими, близькими до них суспільними явищами. Мова йде про багатоаспектність у дослідженнях держави та права. Адже, коли наука зосереджує увагу лише на певних ознаках або властивостях явища та ігнорує інші, як нібито несуттєві і побічні, то вона неодмінно потрапляє у глухий кут, а цього, в свою чергу, можна уникнути використовуючи принцип плюралізму.

Не підпадати під вплив однобічного підходу до вивчення держави та права, а також детально їх вивчати допоможе звернення до принципів історизму та конкретності. Істинність знання, яке продукується наукою, може бути доведена повною мірою лише тоді, коли їй вдасться знайти, змодельовати явище, яке відповідає цьому знанню. Тому, вивчення практики дозволяє всебічно розробити і поглибити основні положення теорії держави і права, вдосконалити понятійний її апарат, та, зокрема, виділити у ефективну систему принципи наукового пізнання. А це, в свою чергу, дасть можливість звести до мінімуму або повністю усунути негативні моменти, які заважають нормальному функціонуванню держави і права на практиці, дозволить краще зрозуміти та використати механізм їх взаємодії з економікою, суспільством та іншими інститутами.

Варто також зазначити, що в процесі пізнання закономірностей державно-правових явищ у теорії держави та права широко використовуються логічні прийоми, за допомогою яких теоретичні

принципи дослідження переводяться у площину реальностей, стають «працюючою» теорією. Це, насамперед, аналіз і синтез, індукція і дедукція, метод аналогії, гіпотези тощо. Подібні дослідницькі механізми доводять і перевіряють істинність та об'єктивність теорії [5, с. 22-25].

Отже, в умовах сьогодення, одним з головних завдань теорії держави та права є одержання об'єктивних, достовірних, всебічних наукових знань, що дозволить їй стати дієвим засобом формування юридичної свідомості українського суспільства, яка так необхідна в умовах здійснення політичних, економічних і правових реформ. Саме завдяки застосуванню оптимальної системи принципів наукового пізнання можливо отримати найбільш оптимальну систему знань, у якій віддзеркалюються об'єктивні дані про реальну дійсність.

Література:

1. Литвин В. М. Методологічні проблеми державно-правового розвитку України / Методологічні проблеми правової науки. — Харків: Право, 2002. — С 31—32.

2. Конституція України

3. Кельман М.С. Загальна теорія держави та права: методологічні проблеми розвитку та системний аналіз: Монографія. — Тернопіль.: Тернограф, 2007. — С. 79. Див.: Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х т. Т. 1 Теория государства/ Отв. Ред. М.Н. Марченко. — М., 1998. — С. 21.

4. Кельман М.С. Загальна теорія держави та права: методологічні проблеми розвитку та системний аналіз: Монографія. — Тернопіль.: Тернограф, 2007. — С. 79. Див.: Хропанюк В.Н. Теорія государства и права. — М., 1995. — С. 21

5. Хропанюк Н. Я. Теория государства и права. — М.: «Дабатов, Ткачев, Димов», 1997. — С. 21—23; Общая теория государства и права. — М.: Юрист, 2001. — Т. 1. — С. 22—25.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ІНДИВІДА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Бик Тарас Ігорович

аспірант кафедри європейського права Львівського національного університету імені Івана Франка

Соціальні права людини - відносно нове поняття і правовий інститут. Складність дослідження визначення, характеристики та класифікації соціальних прав людини полягає у тому, що як в документах, так і в науковій літературі, як правило, відсутні хоча б відносно узгоджені поняття «соціальні права людини», їх основні ознаки і перелік таких прав. В переважній більшості праць, в яких в тій чи іншій формі розглядаються соціальні права людини, вони виступають в єдиному комплексі «соціально-економічних прав» або ж «економічних, соціальних і культурних прав».

Не вирішено також питання про галузеву приналежність соціальних прав. Їх часто розглядають як комплексний, міжгалузевий інститут [2], який включає в себе норми різних галузей права. Але ядром цього інституту вважається конституційне право. Водночас інститут соціальних прав людини містить норми різних галузей права: сімейного, земельного, трудового, цивільного, екологічного, податкового, адміністративного тощо.

Юридична енциклопедія [4] визначає соціальні права як права людини і громадянина у соціальній сфері, що полягають у набутті соціальних благ, володінні, користуванні й розпорядженні та їхньому захисті або вчиненні певних дій у цій сфері. Відповідно до сьогоденних підходів науковців [2, 3], соціальні права передбачають можливість кожної людини претендувати на отримання від держави при визначених умовах визначених матеріальних благ. Юристи [1; 2] трактують соціальні права як права, які відображають потреби окремої людини як члена суспільства зберігати своє фізичне існування у цьому суспільстві, потреби, необхідні їй для нормального фізіологічного, матеріального і духовного існування та розвитку, для соціально гідного життя і суспільно значимої діяльності, а потреби людського соціуму в цілому – на виживання і розвиток. Водночас науковці [2] розглядають інститут соціальних прав як систему правових норм, які регулюють відносини, що формуються у процесі діяльності держави по забезпеченню прав людини, статусу індивідів, гарантії і процедури їх реалізації та захисту прав. Окрім того, юристи [1] говорять про існування права соціального захисту.

За своєю природою соціальні права (як і економічні) відрізняються від громадянських і політичних прав. Водночас сучасна юридична думка [2; 3] говорить про те, що соціальні права витікають і ґрунтуються на природних правах людини, вони є об'єктивними юридичними правами. Але їх реалізація передусім залежить від держави. Завдання держави полягає в тому, щоби створювати ефективні соціальні програми і проводити цілеспрямовану роботу, яка гарантувала б реалізацію проголошених прав і забезпечувала б необхідний соціальний захист всім, хто його потребує.

Науковці [1] відзначають, що серед позитивних прав найбільші проблеми виникають щодо забезпечення саме соціальних прав. Довгий час домінувала думка, що захист економічних і соціальних прав по своїй юридичній силі не може бути таким самим, як захист громадянських і політичних прав.

Водночас сьогодні набуває розвитку теза про нероздільність прав людини. Попри те, що права людини містяться у двох різних Міжнародних пактах, обидві групи прав походять із Загальної декларації прав людини, яка, на думку юристів [5], дозволяє і надає мандат на таке трактування, що розмиває поділ між двома категоріями прав. Окрім того, теза про універсальність, неподільність, взаємозалежність і взаємопов'язаність всіх прав людини, а також обов'язковість забезпечення реалізації цих прав, була розвинена в діяльності міжнародного співтовариства щодо закріплення прав людини, зокрема в Лімбурзьких принципах 1986р. та у Віденській декларації і Програмі дій 1993р.

Сьогодні соціальні права розглядаються в контексті договорів про громадянські та політичні права, тобто передбачають індивідуальне право звернення до суду відповідно до Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права. Рішення Європейського суду з прав людини (*Lopez Ostra v. Spain, Z and others v. the UK, Airey v. Ireland, D v. UK*) та Комітету ООН (CCPR General Comment № 21) підтверджують тезу, що нероздільність прав справді має правовий зміст, і спростовують традиційне розуміння соціальних прав як таких, що не можуть бути захищеними в суді. Відповідно до сучасної юридичної думки [6], а також висновків Комітету ООН (CESCR General Comment № 3), обов'язок держави полягає у створенні мінімальних умов для забезпечення як громадянських та політичних, так і економічних, соціальних та культурних прав, а також у вжитті в максимальних межах наявних ресурсів заходів для забезпечення поступової повної реалізації прав.

Таким чином, для соціальних прав людини як комплексного інституту сучасного міжнародного права властиві такі характерні риси як універсальність, тобто поширення на певні категорії населення; рекомендаційні формулювання базових положень; а також залежність їх

реалізації від стану економіки і ресурсів. Водночас соціальні права є юридичними правами, що вимагає від держав докладання всіх зусиль для їх забезпечення та захисту.

Література:

1. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посібник - К.: Знання, 2005 – 615с.
2. Иваненко В.А., Иваненко В.С. Социальные права человека и социальные обязанности государства - Санкт-Петербург: Издательство «Юридический центр Пресс», 2003. - 404с.
3. Рабінович П., Панкевич О. Соціальне право: деякі питання загальної теорії // Право України, 2003, № 1 – С.104-107.
4. Юридична енциклопедія. Шемшученко Ю.С. (голова редколегії) – К., Вид. «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2003 – у 6-и томах – Т.5.
5. Koch I.E. Economic, Social and Cultural Rights as Components in Civil and Political Rights: a Hermeneutic Perspective / The International Journal of Human Rights, Vol.10, №4, , December 2006 – P.405-430.
6. Steiner H.J. International Protection of Human Rights / International Law. Ed. by Malcolm D. Evans. First Edition. Oxford University Press, 2003 – 841p.

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Бойко Юлія Вікторівна

аспірантка кафедри конституційного права України Маріупольського державного гуманітарного університету

У кінці 90-х років ХХ ст. в Україні розпочалися засновані на Конституції 1996 р. державно-правові перетворення, які торкнулися багатьох сфер державного та суспільного життя. Важливим елементом таких перетворень стала муніципальна реформа, мета якої полягає у створенні повноцінного місцевого самоврядування, що є важливою ознакою демократичної правової держави.

Напрямок розвитку місцевого самоврядування в Україні визначений курсом на інтеграцію України в Європу, основні параметри якого визначені Указами Президента України від 11.06.98 р. «Про затвердження Стратегії інтеграції України до ЄС» [1], від 14.09.2000 р. «Про програму інтеграції України до ЄС» [2], Постановою Верховної Ради України від

17.01.02р. «Про рекомендації за підсумками парламентських слухань з питань реалізації державної політики інтеграції України до ЄС» [3, Ст.22].

У науковій літературі України з цього приводу неодноразово наголошувалося, що «політика місцевого і регіонального розвитку має базуватися на загально визначених європейських стандартах і засадах: децентралізації державного управління, деконцентрації владних повноважень, партнерства і кооперації зусиль місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, концентрації і раціонального використання ресурсного забезпечення, субсидіарності щодо надання державних і громадських послуг населенню» [6, с.277].

Це зумовлює необхідність гармонізації законодавства України із законодавством країн – членів ЄС, на чому наголошується в конституційно-правовій літературі [4, с.131], а також реалізації в Україні принципів, вироблених практикою функціонування місцевого самоврядування в цих державах. Ці принципи у найповнішому вигляді знайшли своє відображення в Європейській хартії місцевого самоврядування, проблеми реалізації норм якої в Україні виникли відразу ж після ратифікації її Верховною Радою України.

Успішне проведення реформи місцевого самоврядування в Україні неможливе без вивчення багатого досвіду муніципальних реформ зарубіжних країн. За даних умов особливої актуальності набуває дослідження конституційно-правових основ територіального устрою і територіального самоврядування, а також історичного досвіду муніципальної реформи Республіки Польща - країни, що мала багато спільного з Україною як у далекому минулому, так і в епоху існування соціалістичного табору.

На сучасному етапі розвитку Україна та Польща також мають низку спільних рис: геополітичне становище, чисельність населення, конституційно-правові характеристики. Щодо останніх Польща і Україна є майже аналогічними за формою правління, державним устроєм і політичним режимом, проте Польща випереджає Україну за рівнем соціально-економічного розвитку і темпами здійснення демократичних перетворень. Про успішність останніх свідчить не лише внутрішня політична стабільність, ріст добробуту населення, але й посилення позицій Польщі на міжнародній арені: Республіка Польща однією з перших східноєвропейських країн була прийнята до Ради Європи та Євросоюзу. Про важливість взаємин між Польщею і Україною говорить і той факт, що 2004 р. проголошено роком Польщі в Україні. За цей період український народ мав можливість не тільки познайомитись із культурним надбанням держави-сусіда, але й встановити стратегічне партнерство в галузі економічних і політичних перетворень (прикладом може бути проведення в Ялті сьомого економічного форуму тощо).

Проблема реалізації європейських принципів місцевого самоврядування в Україні є досить складною та глибокою і не може бути вирішена у сфері виключно самого місцевого самоврядування. Так, проголосивши в Конституції такі принципи основ конституційного ладу як народовладдя і визнання та гарантування місцевого самоврядування, на основі яких сформувалася система конституційно-правових засад місцевого самоврядування, Україна задекларувала перехід до побудови якісно нових відносин владарювання. Мова йде про перебудову відносин влади і управління на основі застосування нових для України підходів, які ґрунтуються на демократичній традиції країн Західної Європи. Та реально впровадити в життя ці принципи поки ще не вдалося.

Поки що рано говорити і про реалізацію в Україні принципу фінансової автономності місцевого самоврядування (принцип закріплений в статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування). Зокрема, ще не вдалося забезпечити дотримання вимог частини 2 статті 9 Хартії щодо необхідності забезпечення відповідності обсягу фінансових ресурсів місцевих властей функціям місцевого самоврядування (за розрахунками фахівців органів місцевого самоврядування, вони профінансовані на 20-30 %) та щодо необхідності формування частини фінансових ресурсів місцевих властей за рахунок місцевих податків та зборів (частка останніх у доходній частині місцевих бюджетів настільки мізерна, що не може суттєво впливати на їх стабільність).

Як свідчить практика (наприклад, дострокове припинення повноважень міських голів у містах Василькові, Миргороді, Сумах, Мукачевому), існують певні проблеми в Україні і щодо забезпечення реалізації принципу правового захисту місцевого самоврядування (стаття 11 Європейської хартії місцевого самоврядування). Зокрема, ще не створено системи адміністративної юстиції, процедура звернення до суду за захистом прав та інтересів місцевого самоврядування потребує відповідної конкретизації, на практиці ще не забезпечено самостійності судової гілки влади.[5]

Очевидно, ці проблеми є наслідком кризових явищ щодо соціально-політичної, фінансово-економічної, конституційно-правової сфер організації суспільства та держави.

Тому серед загальних проблем становлення і розвитку місцевого самоврядування можна виділити:

1. конституційно-правові;
2. соціально-політичні;
3. фінансово-економічні.

Кінцевим результатом розв'язання соціально-політичних проблем місцевого самоврядування має стати розбудова справжньої, повноцінної

європейської моделі місцевого самоврядування, проведення цілеспрямованої державної регіональної, муніципальної політики.

Найгострішими проблемами подальшого розвитку місцевого самоврядування є фінансово-економічні.

А саме:

1. Створення дієвої системи місцевих фінансів.
2. Вдосконалення міжбюджетних відносин.
3. Розвиток різних форм комунальної власності.
4. Вдосконалення податкової бази місцевого самоврядування.
5. Розв'язання проблем у сфері земельних відносин.
6. Ресурсне забезпечення розвитку територіальних громад.
7. Проблеми щодо реформування житлово-комунального господарства.

Вирішення означених та інших питань розвитку місцевого самоврядування потребує ґрунтовних наукових досліджень, розробки концептуальних засад програмного бачення стратегії поступу місцевого самоврядування в Україні.

Література:

1. Указ Президента України від 11.06.98 р. №615/98 «Про затвердження Стратегії інтеграції України до ЄС» // Урядовий кур'єр. – 1998. – 4 лип.
2. Указ Президента України від 14.09.2000р. №1072/2000 «Про програму інтеграції України до ЄС» // Урядовий кур'єр. – 2000. – 6 жовт.
3. Постанова Верховної Ради України від 17.01.02р. №2999-III «Про рекомендації за підсумками парламентських слухань з питань реалізації державної політики інтеграції України до ЄС» // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №3. – Ст.22.
4. Журавський В.С. Концепція гармонізації законодавства України із законодавством держав – членів ЄС // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип.13. – К., 2002. – 584с. – С.131-135.
5. Лаврик В. Б. Проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні <http://hds.org.ua/press/ua/55.php>
6. Пухтинський М., Толстоухов А. Нова парадигма місцевого і регіонального розвитку // Муніципальний рух: новий етап розвитку. Матеріали VII Всеукраїнських муніципальних слухань «Муніципальний рух в Україні – 10 років розвитку» (6 – 8 вересня 2001 р., м. Бердянськ). – К.: Логос, 2002. – С.271-285.

ІНТЕРПОЛ ЯК ОСНОВНА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА У БОРОТБІ ІЗ МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Вавасова Катерина Вікторівна

студентка юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Міжнародна організована злочинність стала однією з найважливіших проблем, що постала перед міжнародним суспільством. Міжнародні злочинні організації для розширення і вдосконалення своєї незаконної діяльності користуються все більшою свободою пересування по країнам світу. Злочинність стала проникати у всі сфери життя суспільства.

Вихід організованої злочинності на міжнародну арену поставив перед державами завдання не тільки об'єднати зусилля для боротьби з цією загрозою, але і надати юридичну кваліфікацію даного виду злочинної діяльності [3,65]. Юридична кваліфікація злочинної діяльності досить складне завдання, оскільки в державах-членах міжнародної організації використовуються різні підходи щодо визначення організованої злочинності, що засноване на місцевих особливостях злочинних організацій. Так, наприклад, поліцейські США та Канади під організованою злочинністю розуміють мафіозні структури, які мають жорстку систему управління і готові для досягнення своїх цілей застосовувати насилля. Правоохоронні органи України і європейських країн подібні організації називають бандами [1, 16]. А в Інтерполі під організованою злочинністю розуміють діяльність злочинної групи, метою якої є отримання коштів незаконним шляхом, як правило, що ґрунтується на залякуванні.

Серед міжнародних організацій, що здійснюють боротьбу з міжнародною злочинністю, особливу роль відіграє Міжнародна організація карної поліції (Інтерпол). Інтерпол – це і механізм, і посередник в практичній співпраці різних країн по розкриттю злочинів за допомогою використання спільних зусиль [2,41]. В даному випадку, Інтерпол діє як єдиний центр по розробці стратегії і тактики боротьби з міжнародною організованою злочинністю, надає допомогу державам-членам у зближенні їх законодавства в питанні кваліфікації злочинної діяльності, встановлює єдиний механізм боротьби з організованою злочинністю випускаючи спеціальні бюлетені, також була розроблена спеціальна система обміну інформацією для встановлення місця знаходження осіб причетних до діяльності злочинних організацій одночасно в декількох державах-членах Інтерполу. Також, Інтерпол

продовжує роботу по вивченню пропозицій про стандартизацію методів, що використовуються правоохоронними органами при збиранні, аналізі, зберіганні та використанні доказової інформації про злочинну діяльність.

На початку ХХІ ст. основною цілю міжнародної організації було знешкодження міжнародної організованої злочинності шляхом координації розслідувань на міжнародному та національному рівнях, тому Інтерпол буде надавати консультативну підтримку всім членам організації для розслідування міжнародних злочинів.

Отже, перед Інтерполом стоїть найскладніше завдання – підвищити рівень, інтенсивність та якість співпраці в області розслідування злочинів та інформаційного обміну між правоохоронними органами в всьому світі, тому повинно бути розроблене одне розуміння організованої злочинності в державах-членах з метою подолання цього явища на міжнародній арені.

Література:

1. Постанова ПВС №13 від 23.12.2005р. «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчиненими стійкими злочинними об'єднаннями».

2. Годунов И. В. Противодействие организованной преступности: Учеб. пособие. - М., 2003.

3. Самарин В. И. Интерпол. Международная организация уголовной полиции. - СПб., - 2004.

ПРАВОВИЙ ЗМІСТ МЕТОДУ ВІДКРИТОЇ КООРДИНАЦІЇ ЯК ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Головко-Гавришева Оксана Ігорівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри європейського права Львівського національного університету імені Івана Франка

Канагіна Любов Ігорівна

провідний спеціаліст сектору кадрової роботи Львівського регіонального інституту

У 2000 р. на рішенні Президії Європейської Ради, прийнятими у Лісабоні було систематизовано практику застосування методу відкритої координації (open method of coordination) як нового елементу політичного процесу і управління в Європейському Союзі (далі – ЄС). Метод відкритої координації в ЄС почали фактично використовувати з 1993 р. в Європейській Раді, яка визначала загальноєвропейські пріоритети на засадах консенсусу в усіх сферах міждержавного співробітництва включно із тими, які традиційно належать до суспільно чутливих

(наприклад, соціальна політика, захист прав людини тощо).

Термін „відкритий” означає, а) що результат процесу прийняття рішень у даному випадку не є попередньо запрограмованим, б) що на національному рівні до визначення основних цілей і оцінки досягнутих результатів мають бути залучені недержавні структури різного характеру та природи [1]. В основі методу відкритої координації закладено чотири складові елементи [2]:

- визначення пріоритетних напрямів розвитку ЄС та пріоритетів міждержавного співробітництва в рамках ЄС у поєднанні з специфічними часовими межами для їх реалізації у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі;

- ідентифікація якісних та кількісних індикаторів успіху, а також проведення бенч-маркінгу, співрозмірного з світовими показниками і орієнтованого на потреби кожної держави-члена ЄС;

- переформування спільних європейських цінностей у національні та регіональні політики із встановленням специфічних цілей та з розробкою тих заходів, які враховують національні та регіональні відмінності;

- періодичний моніторинг та оцінка прогресу, спрямована на взаємне навчання учасників політичного процесу.

Досліджуючи політико-правовий зміст методу відкритої координації слід звернути увагу на той факт, що у Білій книзі Європейської Комісії про європейське управління [3] проаналізовано практику його застосування протягом 2000-2001 рр. та виділено такі його характерні риси: по-перше, спорадичний характер використання цього методу органами ЄС; по-друге, здатність до посилення міждержавного співробітництва і консолідації зусиль держав-членів ЄС та інститутів ЄС для реалізації спільних загальноєвропейських цінностей та пріоритетів; по-третє, його зорієнтованість на постійний моніторинг результатів, а також порівняльний аналіз досягнень і невдач учасниками прийняття рішень в ЄС.

Як зазначає Р. Дегос[4], відкритий метод координації, поруч із консенсуальним прийняттям рішень, набуває характерних ознак і способу прийняття рішень в Європейській Раді, який має з низку характерних рис: по-перше, гнучкість (виявляється у можливості трансформування загальноєвропейських пріоритетів у конкретно зорієнтовані на національні потреби плани дій); по-друге, децентралізованість у процесі прийняття рішень (наприклад, розширення кола суб'єктів правотворчої ініціативи до регіонального і місцевого рівня); по-третє, зменшення формалізованості процесу прийняття рішень шляхом відмови від процедурної рутини та відсутності юридично обов'язкового характеру в рішень, прийнятих у межах відкритого методу координації, завданням якого є постійне навчання та прагнення до вдосконалення.

Оскільки відкритий метод координації є елементом політичного процесу прийняття рішень в ЄС, то виникає питання про юридичну силу рішень, ухвалених з застосуванням методу відкритої координації. І хоча зазначено, що рішення, ухвалені із застосуванням відкритого методу координації закріплені у формі рекомендацій, висновків Президії Європейської Ради, резолюцій основних інститутів ЄС, мають рекомендаційний характер, однак питання можливості набуття ними юридично обов'язкового характеру неминуче постане у майбутньому. Відповідно, постане питання і про співвідношення між так званим „м'яким правом ЄС” та системою правил, що містяться у правових актах ЄС, ухвалених з використанням методу відкритої координації.

На думку дослідників С.Боррас та К.Якобсон [5], поняття „м'якого права ЄС” та правила поведінки, ухваленими на основі методу відкритої координації не слід ототожнювати з огляду на відмінності юридичного характеру. Так, відкритий метод координації - це форма і метод міждержавного, міждержавного співробітництва у рамках ЄС, тоді як так зване „м'яке право” ЄС ухвалюють зазвичай на основі так званого комунітарного методу, де визначальними є пріоритети Європейського Співтовариства і ЄС, а Європейська Комісія та Суд визначають роль і значення „м'якого права ЄС”, причому у практиці Суду існувала тенденція до визнання за „м'яким правом” статусу джерела права ЄС. Відкритому методу координації властивий досить високий рівень політизації, адже навіть на рівні адміністрування і моніторингу передбачається залучення учасників процесу прийняття політичних рішень в державах-членах, на відміну від стандартних адміністративних моніторингових процедур, передбачених у інших міжнародних організаціях. Особливістю відкритого методу координації є намагання поєднати національні процеси прийняття політичних рішень та політичні процеси в ЄС у єдину систему, тоді як у формуванні так званого „м'якого права ЄС” визначальною залишається перевага комунітарних, загальноєвропейських цілей та завдань. Досить важливим є і той факт, що мета рішень, ухвалених з використанням відкритого методу координації, яка полягає в організації процесу взаємного навчання, досить відмінна від мети так званого „м'якого права ЄС”, яке фактично спрямоване на формування нових правил поведінки суб'єктів права ЄС і презюмується можливість настання правової відповідальності при умови недотримання (невиконання чи неналежного виконання) норм „м'якого права ЄС”.

Таким чином, відкритий метод координації можна визначити одночасно і як форму міждержавного співробітництва у рамках ЄС та як механізм трансформації загальноєвропейських пріоритетів у національні та регіональні політики, де визначальну роль відіграє орієнтація не лише загальноєвропейські пріоритети, а і на цінності та потреби держав-членів ЄС.

Джерела:

1. Maucher M. Beteiligung möglich? – Die Offene Methode der Koordinierung und ihre Anwendung im Sozialbereich – доступно з <http://www.soziale-dienste-in-europa.de/Anlage25405/Artikel_Offene_Methode_der_Koodinierung_Beteiligung_sverfahren.pdf> .
2. Lisbon European Council 23.-24.03.2000, Presidency Conclusions. - доступно з <http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm>.
3. Europäische Kommission: Europäisches Regieren, Ein Weißbuch, KOM (2001) 428 endg., 25.07.2001.
4. Dehousse R. The Open Method of Coordination: A New Policy Paradigm? - доступно з <<http://eucenter.wisc.edu/OMC/Papers/Dehousse.pdf>>
5. Susana Borrás and Kerstin Jacobsson. The open method of coordination and new governance patterns in the EU//Journal of European Public Policy. – 11:2. – April 2004. – 185–208, доступно з <<http://eucenter.wisc.edu/OMC/Papers/borrasJacobssonJEPP.pdf>>

СИСТЕМА ГАРАНТІЙ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Демченко Іван Сергійович

магістр кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка

Важливою та необхідною умовою повного та ефективного здійснення завдань та функцій, досягнення мети існування місцевого самоврядування є гарантованість його прав. Дана гарантованість виступає необхідною умовою найбільш повного і ефективного функціонування місцевого самоврядування, його становлення і розвитку. Відповідно до ст.7 Конституції України [1], в Україні визнається та гарантується місцеве самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування є одним із важливих принципів, які передбачені у ст.4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»[2]. Здійснення цих конституційних та законодавчих норм місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі забезпечується системою гарантій. Питання надання системності гарантіям місцевого самоврядування є вкрай важливим із-за його як теоретичного, так і практичного значення. В теоретичному аспекті побудова системи гарантій місцевого самоврядування дозволить

забезпечити логічність та послідовність у досліджуванні даного явища. В практичному аспекті система гарантій дозволить обирати оптимальні правові форми та методи впливу на врегулювання правових відносин. Система гарантій місцевого самоврядування є досить об'ємним і складним явищем, оскільки охоплює собою багато аспектів.

У чинному законодавстві України відсутнє чітке вирішення питання системи гарантій. У науці конституційного права немає єдиного підходу стосовно системи гарантій місцевого самоврядування, їх класифікації. Найбільш поширеною є позиція, коли до складу цієї системи входять: 1) загальні гарантії (економічні, політичні, духовні); 2) спеціальні гарантії (юридичні)[3].

Так, використовуючи дану класифікацію загальні гарантії – це економічні, політичні, духовні засади суспільства і держави, що створюють реальні можливості для стимулювання, розвитку і виконання завдань та функцій місцевого самоврядування. В свою чергу, спеціальні (юридичні) гарантії – це правові засоби забезпечення функціонування системи місцевого самоврядування, закріплені в законодавстві, а також статутах громади і актах органів місцевого самоврядування.[4] Вважаю, що у даному випадку термін «законодавство» слід тлумачити розширено, включаючи до його змісту положення міжнародно-правових документів. На мою думку, розподіл гарантій на такі групи є достатню поширеним і може бути застосований не лише до місцевого самоврядування, а й у ряді інших випадків (наприклад, щодо класифікації гарантій екологічних прав людини.[5])

В.Кампо зазначає, що юридичні гарантії захисту прав і законних інтересів місцевого самоврядування поділяються на конституційні і судові.[6] Проте, заслуговує на увагу і позиція М. Пухтинського, який виділяє: загальні, які зумовлені особливостями соціально-політичного ладу, ступенем розвитку економіки, духовної сфери; конституційні, які визначені Конституцією і присвячені безпосередньо принципам організації місцевого самоврядування; організаційно-правові, які забезпечують організаційну і правову автономію територіальних громад і органів місцевого самоврядування; фінансово-економічні, спрямовані на дотримання фінансової й економічної самостійності місцевого самоврядування; міжнародно-правові, які декларовані в міжнародно-правових актах.[7] Проте, навіть така розширена класифікація системи гарантій не може повністю розкрити суть досліджуваного явища.

Я вважаю, що недоцільно обмежуватися лише одним класифікатором для побудови системи гарантій місцевого самоврядування.

По-перше, в залежності від сфери дії гарантії місцевого самоврядування можна поділити на:

1) міжнародно-правові (містяться у Європейській Хартії місцевого самоврядування[8], Європейській конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними громадами або органами влади [9] (Україна приєдналася до конвенції у 1993 році[10]));

2) державні (Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування», тощо);

3) регіональні (у нормативно-правових актах локального рівня).

По-друге, беручи до уваги нормативно-правовий документ, у якому знайшло своє відображення закріплення тієї чи іншої гарантії: 1) Конституційні; 2) Міжнародно-правові; 3) Законодавчому рівні; 4) Підзаконні нормативно-правові акти; 5) Локальні нормативно-правові акти.

Безумовно, по-третє за предметним класифікатором можна виділити: 1) економічні; 2) політичні; 3) духовні; 4) соціальні; 5) правові, тощо.

По-четверте, не можна залишати і без уваги існуючий поділ гарантій місцевого самоврядування на загальні та спеціальні (юридичні), про що йшлося вище. Проте, від себе хочу додати, що на мою думку спеціальні (проте, для уникнення непорозуміння, вважаю за краще використовувати термін «юридичні») гарантії можна поділити на загально-юридичні гарантії та спеціально-юридичні гарантії. Під загально-юридичними гарантіями слід розуміти правові засоби забезпечення функціонування системи місцевого самоврядування, закріплені в законодавстві, а також статутах громади і актах органів місцевого самоврядування. В свою чергу, спеціально-юридичні гарантії включають у себе судові та інші форми захисту місцевого самоврядування.

По-п'яте, класифікація гарантій місцевого самоврядування може бути здійснене в залежності від того, для кого дані гарантії надаються. Так, можна виділити гарантії 1) окремого громадянина, 2) територіальних громад, 3) посадових осіб місцевого самоврядування, 4) органів місцевого самоврядування.

Підсумовуючи, вважаю за необхідне зазначити, що хоча деякі із вищенаведених класифікацій носять досить умовний характер, проте немає ніяких підстав для того, щоб не використовувати їх для побудови цілісної картини існуючих гарантій місцевого самоврядування. І хоча, як зазначають деякі автори, питання про гарантії місцевого самоврядування не можна вважати вирішеним остаточно, оскільки ця категорія знаходиться в динаміці, зазнає впливу різних суспільних чинників, треба сподіватись, що в міру становлення громадянського суспільства в Україні будуть створюватись нові передумови для подальшого розвитку місцевого самоврядування, посилюватиметься втілення його гарантій на практиці.

Література:

1. Конституція від 28.06.1996 № 254к/96-ВР - Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 - 1996 р., № 30, стаття 141
2. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР - Урядовий кур'єр від 14.06.1997
3. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування: Навчальний посібник. 3-тє видання доповнене і перероблене. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – ст.121-124
4. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підруч.для студ.вищ.навч.закл. – К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – ст.556
5. Екологічне право України. – За ред. проф. А.П.Гетьмана і М.В.Шульги. – Харків: «Право», 2005р. – с.76
6. Кампо В. М. Місцеве самоврядування в Україні. – Київ: Ін Юре,1997. – с.29
7. Пухтинський М.О. Проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні // Основи муніципального права України: Навчальний посібник / За ред.проф.М.І.Корнієнка. – Київ,2000р. – ст.90
8. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 – Ратифікована Законом України від 15.07.1997 № 452/97-ВР «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» - Голос України від 19.07.1997
9. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями від 21.05.1980 - Офіційний вісник України від 15.03.2006 - 2006 р., № 9, стор. 200, стаття 585, код акту 35386/2006
- 10.Постанова Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями» від 14.07.1993 № 3384-ХІІ - Відомості Верховної Ради України від 07.09.1993 - 1993 р., № 36, стаття 370

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Іскров Костянтин Михайлович

аспірант кафедри Кримінального та адміністративного права Одеського національного морського університету

Проблема професійного, незалежного, об'єктивного правосуддя в Україні є не стільки, як це прийнято говорити, актуальною, а швидше за

все вже критичною. Заслуговує уваги точка зору деяких політиків, про те що, якщо йдеться про проблему, яка охоплює масштаби цілої гілки влади, то варто задуматися про глибинну загрозу національної безпеки держави.

Основними причинами існування такої проблеми є повна відсутність в системі правосуддя дотримання конституційних принципів верховенства права і незалежності суддів.

Іншими словами, той фундамент (незалежність суддів, верховенство права) на якому була збудована судова влада – відсутній, а існує, видимість викладена на папері і необхідна тільки для того, щоб бути розглянутою і вивченою в теоретичних категоріях.

Тоді виникає питання, а що є судова влада в Україні? Що є її фундаментом?

Більшість громадян України вважають, що корупція і упередженість в судовій владі України стало елементом її культури. Соціологічне дослідження показало, що 63% респондентів визнали, що самі готові давати хабари у разі потреби. Впродовж 2003-2005 і першої половини 2006 років жодна людина не була притягнена до відповідальності по статті 376 Кримінального кодексу - за втручання в діяльність судових органів [4; 946].

На наш погляд, в наявності факт абсурду, причому не в черговій політичній або соціальній сфері, в яких свідомо неправильне рішення може вплинути на окрему ситуацію, на певну думку, на події, які в подальшому аналізуватимуться, але не як не можуть бути обов'язковими для виконання на всій території України і проголошуватися ім'ям України. Зміст абсурдності судової влади на сьогоднішній день полягає у відсутності сприйняття більшістю населенням країни, а також, швидше за все і самим представниками судової влади одного з фундаментальних принципів правосуддя – верховенства права. На наш погляд, при фактичній відсутності вказаного принципу неможливо говорити про існування судової влади.

Законодавча влада приймає Закони направлені на захист прав фізичних і юридичних осіб. Виконавча влада створює матеріальну базу для реалізації положень прийнятих Законів. Хоча в більшості своїй робота цих гілок влади теж не бездоганна, але у разі, коли одна гілка влади, встановила, законодавчу норму інша гілка влади забезпечила її реалізацію, судова влада демонструє свавілля, обіграє в ухвалях, що виносяться, статті Законів і підзаконних актів так, щоб це відповідало бажанню замовника. А в деяких випадках при винесенні ухвал повністю ігноруються вимоги закону і підзаконних актів, як правило для «маскування» подібного свавілля, беруться за основу (вириваються з контексту) ряд прийнятих для винесення ухвали обставин справи зі всієї їх сукупності (які повністю

формують картину того, що сталося), і під цю потрібну кількість обставин формується законодавче обґрунтування і приймається відповідні рішення.

Таким чином, зі всієї сукупності створеної правової бази беруться до уваги тільки ті норми права, які можуть бути корисні для обґрунтування ухвалених рішень і створення тим самим видимість об'єктивності і верховенства права.

На наш погляд, дуже правильно було зауваження доктора юридичних наук, заслуженого юриста України, проф. Степаном Гаврішом, що «Досвідчений юрист може передбачити тенденцію розвитку будь-якої судової справи. Але в нашій країні логіку судового процесу я зрозуміти не можу. Вгадати, яку ухвалу винесе суд, неможливо, тому, що тут працює не логіка законна а логіка замовника» [7].

Швидше за все можливо також погодитись з Президентом України Віктором Ющенком, який зазначив, що – «судова реформа потрібна Україні як повітря, цього чекає простий громадянин, український бізнесмен, кожен з нас» [7]. Використане Президентом України, слово «повітря» свідчить не про просте реформування судової влади, а про кардинальне реформування, а також дає усвідомити важливість того, що зараз Україна живе «без повітря» тобто без тієї третьої гілки влади основні принципи, функції, завдання і обов'язки якої визначені Конституцією і Законами України, у свою чергу зміст цього «безповітряного» простору складається з судового свавілля.

На наш погляд, було б доцільно на шляху оновлення і удосконалення судової влади в Україні зробити наступні кроки:

1. Керуючись основами судочинства закріпленими в ст.129 Конституції України [1;42], а саме гласності судового процесу, було б правильним створення, окрім вже створеного єдиного реєстру судових рішень розміщеного в мережі Інтернет, і засобів, що дозволяють отримувати інформацію безпосередньо про процес судочинства, наприклад, в Російській Федерації в програму реформування судової влади закладено завдання по впровадженню технологій що дозволяють за допомогою глобальної мережі: подати позов, ознайомитися із змістом справи, брати участь в засіданнях за допомогою відеоконференцій (за винятком тих засідань, в яких освітлюються питання національної безпеки, особистому життя людини), а найголовніше це дозволяє спостерігати за роботою судді і оцінити об'єктивність і законність винесеного ним Рішення. Вважаємо, що це один із способів який зможе підвищити відсоток довіри людей до судової влади.

2. Ми дотримуємося тієї точки зору, згідно якої, при невеликих зарплатах беруть менші хабарі, а при великих братимуть великі. Заробітна плата суддів дійсно вимагає істотного підвищення, але це не виключає, що людська природа не візьме своє, тому як правильно відзначив суддя

Верховного Суду України, заступник голови Ради суддів України Олександр Волков, - « необхідно впровадити інститут судових інспекторів, а також змінити законодавство щодо процедури і підстав відкриття дисциплінарного провадження відносно суддів» [6;28]. Тобто підвищення заробітної плати Суддів повинно відбуватись одночасно з вдосконаленням системи заходів щодо виявлення порушень Закону з боку суддів та посилення відповідальності за ці порушення.

3. Як нам відомо, авторитет суду безпосередньо пов'язаний з особою судді, тому вважаємо, що основні сили варто направити на зміни підготовки і підбору висококваліфікованих суддів. На жаль, серед великої кількості Вузів України, які готують фахівців в області права, немає жодного спеціалізованого учбового закладу для підготовки працівників суддівського корпусу. Саме для даної категорії майбутніх фахівців в більшості своїй охочими стати служителями закону необхідно зі студентської лави наполегливо виховувати свідомість правової моралі, відданості Закону, сприйняття незалежності судової влади і розуміти, що ігнорування основних принципів правосуддя приведе до втрати громадськістю віри в фундаментальну рівність між представниками суспільства і як наслідок цинізм і нестабільність.

При визначенні підготовки і готовності посідати посаду судді, визначальну роль грає складання кваліфікаційного іспиту. Саме цей етап визначає здатність кандидата професійно виконувати обов'язки судді. Виходячи з парадоксальності Рішень та Постанов, що виносяться, можна дати відповідну оцінку кваліфікації суддів, що свідчить про необ'єктивність кваліфікаційної комісії, що приймає іспит у кандидатів на посаду судді. Вважаємо, що необхідно змінити процедуру конкурсного відбору, зробивши її відкритішою, а також повернути незалежних фахівців з різних центральних органів влади і юридичних об'єднань, склад яких повинен постійно змінюватися і визначатися голосуванням на передодні іспиту.

4. Нами підтримується точка зору тих фахівців, які вважають, що дуже хворобливим в Україні є питання повноважень голови судів. Голова суду має право своїм пред'явленням порушити дисциплінарне провадження відносно судді, від голови залежить заробіток судді, який більш ніж на половину складається з різних нарахунків і премій, володіє правом розпису справ між суддями і т.д., тобто голова – це ефективний механізм для незаконного впливу на суддю. Хоча статус голови рівний статусу судді, за винятком додаткових обов'язків голови пов'язаних з адміністративно-господарськими справами суду. Вважаємо що для чіткішого розуміння головами суддів своїх посадових прав і обов'язків, необхідно доповнити правове поле України відповідним нормативним

документом, який би детально регламентував повноваження цих посадовців і не дозволяв регламентувати і втручатися в роботу суддів.

5. На наш погляд, було б правильним привернути увагу і запропонувати взяти участь представників юридичних професій і могутніх професійних юридичних об'єднань в створення єдиної інформаційної бази в яку можливо було б вносити підтверджені фактами випадки неетичної поведінки суддів, недотримання суддями Конституції і Законів України і т.і., що могло б в подальшому допомогти дати правильну оцінку роботи судді, створеною на постійній основі Дисциплінарною комісією суддів, інспектори якої будуть наділені правом збирати інформацію про посадову особу на яку поступають скарги. Наприклад, в США основними захисниками інтересів або критиками судової системи є саме представники юридичної професії.

Вважаємо, що положення ст.66 Конституції Франції дуже чітко визначає основне завдання і обов'язок судової влади, - «судова влада – вартовий особистої свободи» [7], тому якщо для судових реформаторів України права і свободи людини не пустий звук, вони зобов'язані створити таку систему правосуддя в Україні в якій всі питання потрапляючі на розгляд судової влади повинні вирішуватися неупереджено, на підставі фактів і норм Закону, без яких-небудь обмежень, стороннього впливу, додаткових стимулів з боку яких-небудь сторін і органів влади.

Проблеми судової влади, що торкнулися в даній статті, складають лише малу частину того, що повинно бути розглянуто і вирішене в ході судової реформи в Україні, а висунуті пропозиції можуть бути використані як допоміжна інформація і служити доповненням тому, що вже зроблено або робиться для удосконалення системи правосуддя України.

Література:

1. Конституція України. Електронна база даних „Ліга – Клієнт”
2. Даль Владимир. Толковый словарь живого велико – русского языка: Т.1. А-И. – М.: Русский язык, 1979. – С.203
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Изд. 8-е стеретипн. – М.: Советская энциклопедия, 1970. – С.112
4. Уголовный кодекс Украины. Научно – практический комментарий / Отв.ред. С.С. Яценко. – 3-е изд. исправл. и дополн. – К.: А.С.К., 2004. – 1096с.
5. Законодавство України: [Електронний ресурс]: база даних Верховної Ради України містить національні і міжнародні нормативні акти – Електрон.дан. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/laws/pravo/new/>, вільний. – Загл. з екрану. – мов.укр.

6. Гончар Ирина. Глас вопиющего судьи...на Украине // Юридическая практика. – 2006. - №20. – С. 27-30

7. Новини Укра їни: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.meta.com.ua/laws/pravo/new/>, вільний. – Загл. з екрану. – мов.укр.

ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАННЯ В СУДІ ЯК ОДНА ІЗ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Ковальчук Наталія

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Прокурор! Скільки емоцій пов'язано з цим словом. Одних воно кидає в піт, у інших виникають приємні сподівання на справедливість.

Участь прокурора у суді сприяє вирішенню справедливого вироку суду у кримінальній справі, адже забезпечує змагальність судового процесу, об'єктивному розгляду справи тощо. Досліджували інститут прокуратури такі вчені як М.І. Мичко [4], Г.П. Середа, Л.А. Хрусллова [5], В.Т. Маляренко, І.В. Вернидубов [6] тощо. Предметом мого дослідження є такий напрямок прокурорського нагляду як підтримання державного обвинувачення в суді України.

Конституція України чітко визначила одну із основних функцій прокуратури – підтримання державного обвинувачення в суді (ст. 121 Конституції), ця функція знайшла своє закріплення і в Законі України «Про прокуратуру» (ст. 5), а також у кримінально-процесуальному кодексі (ст. 264 КПК). Участь прокурора у всіх кримінальних справах та при будь-якому розгляді їх у суді (за винятком справ приватного обвинувачення, або у випадках відмови прокурора від обвинувачення) є обов'язковою.

Завданням державного обвинувача відповідно до ст. 34 Закону України «Про прокуратуру» вважається сприяння у постановленні судових рішень що ґрунтуються на законі, шляхом:

- пред'явлення суду доказів, що підтверджують винуватість особи, їх систематизація та аналіз;
- спростування доказів сторони захисту, усунення протиріч у доказовому матеріалі;
- правильної кваліфікації дій підсудного, об'єктивної й обґрунтованої думки щодо виду і міри покарання;

- аргументованих пропозицій щодо вирішення цивільного позову, інших питань, які буде вирішувати суд;
- здійснення права на внесення апеляції, касаційного подання чи ініціювання перегляду справи у виключному провадженні;
- участь прокурора у роботі апеляційної, касаційної інстанції та при розгляді справи судом у виключному провадженні та в порядку виконання вироку [3].

Норми кримінального процесу України мають змішаний характер, так як зобов'язують прокурора в суді першої інстанції не тільки доказувати винність підсудного, але і попереджувати безпідставне при відсутності доказів визнання підсудного винним та його засудження.

Прокурор виступає гарантом прав і свобод підсудного, а також інших громадян, які беруть участь у кримінальному судочинстві, тобто прокурор у суді здійснює правозахисну функцію. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3 Конституції України). Крім цього, прокурор реалізує в суді профілактичну та правовиховну функцію.

Підтримання державного обвинувачення в суді прокурором нерозривно пов'язане з покладенням на нього обов'язків сприяти виконанню вимог закону про всебічний і об'єктивний розгляд справи та постановлення судових рішень, що ґрунтуються на законі. Зазначена обставина істотно впливає на саму сутність державного обвинувачення в суді і спростовує досить поширені уявлення, що прокурор – не більше як сторона в процесі, оскільки він має рівні права з іншими його учасниками, насамперед з підсудним і його захисником. Це положення закріплене в ч.1 ст.35 Закону про прокуратуру слід розуміти так, що і прокурор, і захисник повинні мати рівні можливості для пошуку і дослідження доказів та обґрунтування перед судом своєї позиції.

Підтримання державного обвинувачення в суді складається з таких етапів:

1. підготовка прокурора до участі в судовому процесі;
2. участь прокурора в судовому слідстві;
3. участь прокурора в судових дебатах.

При вивченні матеріалів справи прокурор перевіряє законність проведеного розслідування і обґрунтованість обвинувального висновку, що забезпечує належне проходження справи в суді. Добре знання матеріалів справи – це одна з можливих умов успішного підтримання державного обвинувачення, тому вивчення кримінальної справи повинно бути всебічним і повним [6, с.25].

Найважливіша частина розгляду кримінальної справи – це судове слідство, яке починається з оголошення прокурором обвинувального висновку (ст. 297 КПК). Під час судового слідства перевіряється

обґрунтованість обвинувачення, пред'явленого підсудному, і досліджуються усі докази у справі. Тому немає підстав стверджувати, що судове слідство зводиться тільки до перевірки матеріалів, зібраних на стадії досудового розслідування. Це нове, самостійне дослідження доказів.

Судові дебати являють собою ту частину судового розгляду, у якій обвинувачення та захист дають оцінку дослідженим у судовому розгляді доказам, висловлюють доводи щодо підтвердження своєї позиції. Дебати полягають у промовах прокурора, потерпілого та його представника, цивільного позивача, цивільного відповідача або їх представників, захисника, підсудного (ст. 318 КПК). Учасники судових дебатів висловлюють думки щодо доведення або не доведення злочину, кваліфікації злочину, наявності обставин, що обтяжують або пом'якшують винність підсудного; міри покарання підсудному, а також з інших питань, які вирішуються у судовому розгляді.

Після винесення судом вироку прокурор зобов'язаний вжити у встановленому законом порядку заходів щодо виправлення помилок, які мали місце, висловити свою незгоду з мірою покарання, визначеною судом, якщо вона не відповідає тяжкості злочину та суспільній небезпеці особи, яка його вчинила. Для цього прокуратура має визначені законом повноваження, незалежно від того, чи набрав вирок законної сили, чи ні [5, с.84].

Таким чином, підтримання державного обвинувачення — це діяльність прокуратури у встановлених кримінально-процесуальним законом формах, яка складається з аналізу матеріалів справи та доказування вини особи в судових органах, сприяння постановленню законного, обґрунтованого та справедливого вироку. Образно кажучи, державне обвинувачення — пік прокурорської діяльності у кримінальному судочинстві тому, що судовий розгляд — центральна частина кримінального судочинства, де досліджуються всі зібрані докази та вирішується питання про винність або невинуватість особи. І якщо в ньому не будуть створені умови для ухвалення законного та обґрунтованого вироку, то вся попередня, здебільшого довга складна та кропітка робота по розкриттю, розслідуванню злочину, може стати нікчемною, не дасть бажаних результатів.

Джерела:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — №30. — Ст.141.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України: Офіційний текст. — К.: Атака, 2007. — 200 с.

3. Закон України “Про прокуратуру” від 5 листопада 1991 р. із змінами і доповненнями станом на 12 липня 2001. // Юридичний вісник України. – 2001. – 4-10 серпня. - № 31 (319).

4. Мичко М.І. Функції та організаційний устрій прокуратури. – Донецьк, 2002. – 271с.

5. Серода Г.П., Хруслова Л.А. Підтримання прокурором державного обвинувачення у суді першої інстанції.– К.: АПУ, 2005. – 124с.

6. Маляренко В.Т., Вернидубов І.В. Прокурор у кримінальному судочинстві. Деякі проблеми та шляхи їх вирішення. – К.: Юрінком Інтер, 2001.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ МІЖ ОСОБОЮ ТА ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Фаль Леся

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Згідно Конституції України людина є найвищою соціальною цінністю, а принцип пріоритету прав і свобод людини по відношенню до держави є однією із засад функціонування державних органів[1,ст.3]. Забезпечення прав особистості здійснюється через виконання державними органами більшості їх різноманітних функцій. Разом з тим забезпечення прав людини і громадянина не завжди є провідним напрямком їх діяльності. За таких умов може виникнути ситуація за якої відбувається зіткнення інтересів окремих осіб з інтересами держави. Виникає потреба у ефективному механізмі вирішення та запобігання виникнення у майбутньому подібної дестабілізації. В цьому і полягає актуальність даної теми. Метою роботи є визначення ролі обудсмана у вирішенні конфліктів,що виникають між органами влади та людиною. Завданням статті є аналіз статусу і повноважень за допомогою яких Уповноважений з прав людини є посередником між державою і окремими особами. Дану проблему досліджують ряд науковців, а саме: Марцеляк О., Косюта М., Савченко М., Бойцова В. Уповноважений з прав людини є невід'ємним елементом конституційної системи захисту прав і свобод людини і громадянина, яка включає в себе в першу чергу систему судів України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та міжнародні судові та інші органи, членом або учасницею яких є Україна[3,ст.2]. Основне призначення українського обудсмана визначенно ст.1 Закону

України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини”, де зокрема говориться, що парламентський контроль за додержанням конституційних прав людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений ВРУ з прав людини [2, ст. 1]. Стаття 2 вище зазначеного закону визначає межі діяльності обудсмана. Зокрема визначається, що сферою застосування закону є відносини, що виникають при реалізації прав і свобод людини і громадянина лише між громадянами України незалежно від місця його перебування, іноземцем чи особою без громадянства, які перебувають на території України, та органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими та службовими особами. Аналіз положень ст. 2 Закону дають можливість констатувати, що вирішення конфліктів державних та індивідуальних інтересів, і таким чином, сприяння забезпечення відповідного балансу між ними є, на відміну від інших державних органів, основним призначенням обудсмана в Україні [4, ст. 360]. Інститут Уповноваженого з прав людини виступає впливовим засобом захисту прав та свобод людини щодо інших правозахисних механізмів. Він заповнює прогалини та компенсує недоліки судових засобів прав людини, контролю за діяльністю адміністративних органів.

Роль захисника прав людини надзвичайно вагома. Місією Уповноваженого Верховної Ради з прав людини є парламентський контроль за додержанням конституційних прав людини і основоположних свобод та сприяння організації автономної системи недержавних органів, контролю за їх забезпеченням. Деякі помилково вважають, що Омбудсман захищає тільки права правопорушників, оскільки щодо них порушення прав є найгрубішими. Насправді, він захищає тих, хто є жертвою правопорушень з боку держави. Наприклад, зараз порушується право на достатній життєвий рівень всіх тих людей, які не в змозі сплатити за комунальні послуги за новими тарифами, а це мільйони мешканців країни. Ці люди - пенсіонери, інваліди, багатодітні родини, безробітні - отримали сильний удар: багато з них навіть якщо хочуть, не можуть заплатити. А це вже загрожує їхньому праву власності: за несплату їх у майбутньому можуть позбавити житла за рішенням суду. Держава не зробила практично нічого, щоб захистити цих людей - процедура отримання субсидій складна, принизлива і багатьом просто не вистачає терпіння, щоб пройти її до кінця. На мою думку, має бути закон із чіткою процедурою отримання субсидії. Це є питанням Омбудсмана, питанням адміністративної юстиції і саме він, Омбудсман, має робити відповідні подання в органи місцевої влади. Крім того, це питання треба вирішувати на національному рівні.

Сфера компетенції українського омбудсмана є досить широкою. Оскільки в Законі немає жодних винятків щодо поширення юрисдикції Уповноваженого на конкретних посадових осіб, то предметом його контролю є діяльність усіх посадових та службових осіб, органів державної влади та місцевого самоврядування. У тому числі підпадає під юрисдикцію Уповноваженого і діяльність суддів. Безумовно, суди у своїй діяльності є незалежними і під час здійснення своїх функцій не можуть зазнавати жодного впливу. У своїй діяльності вони підкоряються лише закону. Тому контрольні функції Уповноваженого щодо діяльності суддів стосуються не суті судових рішень, а пов'язані, зокрема, з порушенням термінів розгляду справ у судах, недотриманням процесуальних норм. Сфера компетенції Уповноваженого поширюється також на інших осіб, які в тому чи іншому обов'язі виконують державно-владні функції.

Для вирішення конфліктів між громадянами і органами держави Уповноважений наділений широким комплексом прав, а саме:

- невідкладного прийому Президентом України, Головою Верховної Ради, Прем'єр-міністром, головами Конституційного, Верховного та вищих спеціалізованих судів України, Генеральним прокурором України, керівниками інших державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їхніми посадовими та службовими особами;

- безперешкодно відвідувати будь-які органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, запрошувати посадових та службових осіб, громадян України, іноземців, осіб без громадянства для отримання від них усних або письмових пояснень щодо обставин, які перевіряються по справі;

- знайомитися з документами, у тому числі таємними, в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях, органах прокуратури, включаючи справи, які знаходяться в судах;

- Уповноважений може відвідувати у будь-який час місця тримання затриманих, попереднього ув'язнення, установи відбування засудженими покарань та установи примусового лікування та ізоляції, психіатричні лікарні, осіб, які там перебувають, та одержувати інформацію щодо умов їх утримання, перевіряти стан додержання встановлених прав і свобод людини і громадянина відповідними державними органами, в тому числі тими, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність.

Крім питання дотримання прав людини з моменту затримання і до виконання покарання (мова йде про право на свободу, на захист від катувань, на справедливий суд, на гуманне ставлення на усіх етапах кримінального процесу), й проблема свободи інформаційного обміну, вільного доступу до інформації. Доступ до інформації в Україні дуже

різний залежно від того, де люди мешкають. Я вважаю, що питання рівного доступу до інформації і правового режиму вільного обміну інформацією - важливе питання для Омбудсмана. Треба змінити закон про інформацію, адже він застарів. Також необхідно, щоб влада і посадові особи змінили ставлення до інформування суспільства про свою діяльність, до відповіді на інформаційні запити тощо. Ніяка свобода слова не можлива, якщо немає доступу до інформації. Великою проблемою є бідність значної частини населення: різниця між багатими і бідними в Україні є більшою, ніж в західних країнах, у 7-10 разів, і все зростає. Це дуже загрозлива тенденція.

Отже, забезпечення прав людини, вирішення конфліктів між органами держави і громадянами України робить омбудсмана належним і потрібним в рівній мірі державі і громадянському суспільстві. Уповноважений з прав людини – це посередник, медіатор між людиною і державою, який здатний, завдяки професійній підготовці і особистими якостями, надати реальну допомогу в успішному вирішенні конфлікту. Він спонукає різноманітні інститути держави виконувати обов'язки по відношенню до членів громадянського суспільства. Дублюючи “ланка безпеки” у вигляді омбудсмана викриває помилки і несправедливості управління, які залишаються поза полем зору правозабезпечувальних органів.

Джерела:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20.
3. Діалог з Н. Карпачовою. // «Кримський діалог» № 14 (53). 16 квітня 2005
4. Барчук В.Б. Роль і місце Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у вирішенні конфліктів між органами влади та громадянами // Міжнародна науково-практична конференція “Реформування правової системи в Україні: проблеми і перспективи розвитку в контексті європейських інтеграційних процесів “. (Київ, 28-29 квітня 2004). Збірник наукових праць. В 2ч./Редком.: С.А.Єрохін В.Ф.Погорілко, Я.М.Шевченко та ін.-К.: Нац. Академія управління, 2004. 4.1. - С.360.

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ

Фок Юлія

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Протягом останніх років в Україні триває дискусія щодо необхідності суду присяжних. На сьогодні не існує однозначної думки правознавців щодо доцільності існування цього інституту в Україні.

Актуальність даного дослідження полягає у тому, що незважаючи на гуманізацію судової системи України, треба визнати сумний факт, що професійні судді в сучасних українських реаліях не здатні виносити справедливі виправдовувальні вироки, щодо справ з недостатньо доведеним обвинуваченням. А наявність в державі суду справедливого, та інституту присяжних поруч, і є найвищим проявом гуманізму судової системи, демократизму та утвердження громадянського суспільства в Україні.

Об'єктом даного дослідження виступає розгляд проблем реалізації інституту суду присяжних в Україні.

Паростки ідеї суду присяжних з'явилися у слов'янських народів ще в 15 ст. Але остаточно ці суди сформувалися і закріпилися на території українських земель після судової реформи 1864 року [5,125].

Суд присяжних, що передбачався судовими статутами 1864 р. Російської імперії, в Україні вводився поетапно. Однак після його введення у практику судочинства число його противників не зменшилося [3,48].

Історія суду присяжних в Україні мало досліджена. Комплексне наукове дослідження з історії інституту суду присяжних було зроблене у монографічній роботі „ Судебная реформа 1864 года на Правобережной Украине” [6]. Дослідженням окремих аспектів даного інституту займалися такі вчені, як Тертишник В., Яновська О.Г., Голєєва А. та ін.

Зазвичай до списку присяжних включали людей , які мали повагу і довіру співвітчизників. Суд присяжних складався із 12 присяжних засідателів. За результатами досудового слідства присяжні виносили вердикт, в якому давали відповіді на такі питання: Чи мав місце злочин? Чи винний у ньому підсудний? Чи з умислом він діяв? Чи заслуговує підсудний на поблажливість? [5, 126].

Варто зазначити, що народні засідателі, які зараз діють, працюючи разом із професійним суддею, майже завжди підпадають під його вплив, не маючи можливості та не володіючи необхідними знаннями для

протиставлення позиції судді свого власного погляду на розглядувану кримінальну справу.

Лише окремо діюча, процесуально захищена колегія присяжних засідателів здатна виносити судові рішення, що базуватимуться на нормах закону, і на моральних засадах суспільства [7,29].

Згідно із Конституцією України та Законом України „Про судоустрій України”, народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Так, присяжними визнають громадян України, які досягли 30-річного віку і, які у випадках, передбачених процесуальним законом, залучаються до здійснення правосуддя, забезпечують безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

Список присяжних за поданням голови апеляційного суду формується на підставі списків виборців комісією, склад якої затверджується відповідно Головою Верховної Ради АРК, головою обласної ради, Київським та Севастопольським міськими головами. До складу комісії мають входити уповноважені представники суду, органів юстиції та відповідної ради. До списку присяжних включаються громадяни, які постійно проживають на території відповідної області і відповідають вимогам ст. 69 Закону України „Про судоустрій України”. Список присяжних затверджується рішенням відповідної ради терміном на 4 роки; переглядається кожних 2 роки.

Списки присяжних апеляційних військових судів за поданням голів цих судів формуються з числа військовослужбовців, рекомендованих зборами військових частин, установ та гарнізонів, розташованих на території, на яку поширюється юрисдикція апеляційного військового суду.

Особа, включена до списку присяжних, зобов'язана повідомити голову апеляційного суду про обставини, що виключають можливість її участі у здійсненні правосуддя (ст. 69 ЗУ „Про судоустрій України”) [2].

Одна і та сама особа не може бути одночасно включена до списку народних засідателів і списку присяжних.

Законом України „Про судоустрій України” передбачено ряд обмежень щодо осіб, які можуть бути присяжними, зокрема, присяжними не можуть бути: обмежено дієздатні або недієздатні особи; особи, які мають хронічні, психічні чи інші захворювання; особи щодо яких провадиться дізнання, досудове слідство чи судовий розгляд кримінальної справи або які мають не зняту чи непогашену судимість; депутати усіх рівнів; члени КМУ; судді; прокурори; державні службовці апарату суддів; працівники органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів; адвокати; нотаріуси (ст. 66 ЗУ „Про судоустрій України”) [2].

Незважаючи на те, що цей інститут є законодавчою нормою, сьогодні на думку різних авторів існують недосконалі (негативні) сторони

ідеї створення інституту суду присяжних. Так, це вимагає значних фінансових навантажень з боку держави; при введенні суду присяжних в Україні корупція може зовсім не зменшитись; гарантувати, що до складу суду присяжних потрапить ідеально чесна людина неможливо; крім того, не виключений тиск на присяжних; складні юридичні справи не можуть вирішувати особи без належної освіти і фахової підготовки. На їх думку, Україна ще просто не готова до діяльності суду присяжних, оскільки на Заході людина йде в присяжні не з фінансових міркувань, а з почуття необхідності додержання Закону.

Серед позитивних сторін інституту присяжних виділяють: по-перше, суд присяжних є ознакою громадянського суспільства. По-друге, зростає роль інститутів прокуратури і адвокатури, змагальність стає принципом правосуддя, а не лише закріпленою в Законі гарантією. По-третє, інколи на суть справи краще поглянути „неоозброєним” оком. По четверте, інститут журі присяжних покликаний, якщо не зняти з суддів тягар відповідальності, то, принаймні, зменшити її шляхом поділу між усіма учасниками процесу [4,126].

Таким чином, на мою думку, законодавче передбачення існування інституту суду присяжних необхідно втілити в життя, хоча б тому, що ми в майбутньому бачимо себе у європейській спільноті, а це вимагає наближення основ законодавства до європейських стандартів.

Джерела:

1. Конституція України - Основний Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України(ВВР). – 1996. - №30. – Ст. 141.
2. Закон України „Про судоустрій України”. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002 – №27-28. – Ст. 180.
3. Бобришев-Пушкин А.М. Эмперические законы деятельности русского суда присяжных (с атласом). – М., 1869. – 620 с.
4. Голева А. Суд присяжних : заплатити одному завжди дешевше, ніж десяти// Юридичний журнал. – 2004. - №11(29). – с.125-126 с.
5. Тертишник В. Суд присяжних: суть, ідеї, історичний досвід та актуальні проблеми. // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 11. – С. 122-126.
6. Щербина П.Ф. Судебная реформа 1864 года на Правобрежной Украине. – Львов. – 1974 г.- 190 с.
7. Яновська О.Г. Відродження суду присяжних в Україні та здійснення захисту у кримінальних справах// Адвокат. – 2006. - №1. – 28-31 с.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ЯК ОРГАНУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Форитор Тереза Михайлівна

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Утворення Конституційного Суду України (далі – КСУ) стало знаковою подією, рішучим кроком на шляху до визнаних світовою цивілізацією виправданих форм розвитку сучасного конституціоналізму, забезпечення у правовому житті нашої країни верховенства Конституції, послідовної і найповнішої реалізації її демократичних засад. Це суттєво вплинуло на зростання міжнародного авторитету Української держави, визнання зарубіжною громадськістю її реального демократизму. А вже у жовтні 2000р. КСУ надано статус повноправного члена Конференції європейських конституційних судів. Ця подія є свідченням міжнародного визнання КСУ як одного із важливих правових механізмів впровадження конституційної законності, стабілізуючого фактору в системі здійснення державної влади в Україні; надійного інструменту послідовного та неухильного впровадження в життя норм Основного Закону країни, охорони конституційних прав і свобод людини та громадянина.

Різні правові аспекти КСУ досліджувалися провідними українськими науковцями – І.Бакірова, Г.Мурашин, О.Скакун, В.Скомороха, Т.Цимбалістий, Ю.Шемшученко та інші.

Предметом даного дослідження є переваги та недоліки КСУ як органу конституційної юрисдикції.

Захист Конституції України – завдання і обов'язок усіх державних органів і посадових осіб, що виконується ними шляхом застосування різних правових засобів у межах визначених для кожного з них повноважень. Саме конституційне правосуддя є визначальним ключовим елементом правового механізму захисту Основного Закону. Звернення до КСУ – це насамперед засіб раціонально і конструктивно дослідити і обговорити публічно важливу суспільно-правову проблему і прийняти рішення щодо її розв'язання у правовому полі, виходячи із закріплених у Конституції України людських цінностей.

Утворюючи разом з іншими судами незалежну судову владу, КСУ як спеціальний орган з вирішення спорів здійснює цю владу в типових формах шляхом розгляду певних питань у засіданнях обраними чи призначеними у встановленому порядку суддями, які при здійсненні правосуддя є незалежними і підкоряються тільки закону, тобто діють у суворих межах встановлених процедур і демократичних принципів судочинства. Спір вирішується шляхом видання обов'язкового до

виконання юрисдикційного акта. Проте до його повноважень не входить перевірка додержання законів, що є функцією правоохоронних та інших органів.

Слід зауважити, що задля ефективності функціонування КСУ, на погляд науковців, доцільно було б розробити і прийняти окремий правовий акт щодо забезпечення виконання рішень КСУ з визначенням у ньому відповідних санкцій. Цей акт деталізував би положення Закону, де записано, що його рішення і висновки рівною мірою обов'язкові до виконання, а невиконання рішень та недодержання висновків КС зумовлюють відповідальність згідно із законом. Бажано ввести до законів про Президента України, про КМУ, а також до регламенту про ВРУ процесуальні норми стосовно виконання рішень КС з відповідними обов'язками цих суб'єктів. Недостатня законодавча регламентація виконання рішень КС дає можливість посадовим особам, а також окремим суддям загальних судів ухилятися від обов'язкового виконання конституційних приписів. Треба законодавчо визначити обов'язки прокуратури щодо нагляду за виконанням рішень КСУ, а також встановити порядок притягнення нею до відповідальності осіб за невиконання цих рішень [5;3-8].

КСУ, виконуючи закріплені в Конституції притаманні лише йому функції єдиного органу конституційної юрисдикції, посідає особливе місце у механізмі державної влади. Він вирішує питання щодо відповідності законів та інших правових актів Конституції України, здійснює тлумачення Конституції і законів України, забезпечуючи тим самим верховенство Конституції як Основного Закону України на всій її території. На нього покладено розгляд справ про відповідність Конституції чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до ВРУ для надання згоди на їх обов'язковість, а також про додержання конституційної процедури щодо усунення Президента України з поста в порядку імпічменту [5;3].

Визначальним чинником забезпечення прав і свобод людини в Україні є закріплення на конституційному рівні основ взаємовідносин людини і держави, згідно з якими державою керує народ. Тим самим створено механізм відповідальної держави перед людиною за свою діяльність. Конституцією закріплено положення про те, що юрисдикція судів України поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі, і що норми Конституції є нормами прямої дії. Що стосується КС, то він покликаний захищати права і свободи від можливих форм нормативного порушення. Це реалізується шляхом здійснення ним своїх повноважень при розгляді конкретних справ.

Аналізуючи практику КСУ, бачимо, що він своїми рішеннями захистив право на життя, участь в управлінні державними справами,

свободу від втручання в особисте життя, право на оскарження у суді дій посадової особи, свободу вибору захисника своїх прав тощо. Захищене також право громадянина на оскарження у суді актів, що стосуються забезпечення обороноздатності держави, державної безпеки, зовнішньополітичної діяльності держави, збереження державної, військової та службової таємниці, якщо він вважає, що у результаті їх застосування порушені або порушуються його права або свободи.

На нашу думку, ряд конституційно-правових норм, які визначають повноваження КСУ, суперечать принципу демократії. Так, за законодавством України, на відміну від інших держав, зокрема Австрії, Албанії, Іспанії, Грузії, Кореї, Португалії, Мальти, Словенії, Швейцарії, Угорщини, Німеччини, Росії, Хорватії, Чехії, громадяни не мають права на безпосереднє звернення до КС з питань перевірки конституційності законів, інших правових актів, що порушують їх права і свободи [4;5], [5;8]. Немає в Україні й правового інституту індивідуального конституційного подання, хоча запровадити його слід невідкладно, оскільки таке обмеження не узгоджується з положеннями частини третьої ст.8 Конституції України, що гарантують звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод, а також з положеннями ст.64 Конституції України, відповідно до яких конституційні права і свободи не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Основним Законом держави.

Український законодавець прийняв імперативну норму, яка забороняє скасування рішень КСУ будь-яким органом державної влади. Переконані, визнання за парламентом права на подолання юридичної сили рішень КС про неконституційність законів, інших правових актів або їх окремих положень спричиняло б порушення принципу верховенства Конституції як Основного Закону держави, оскільки протиріччя між положеннями самої Конституції і неконституційним законом, іншим неправовим актом або їх окремими положеннями не будуть усуватися, а національне законодавство позбавиться можливості звільнитися від них.

Всупереч конституційним положенням про місце і роль прокуратури у механізмі державної влади дискутується й питання про можливість надання Генеральному прокурору права ініціювання перегляду КС своїх рішень. Однак запровадження такої практики не узгоджується зі статусом, правовою природою діяльності КС, принципами конституційного правосуддя в Україні і може спричинити порушення конституційно-правової стабільності.

Реалізуючи свої повноваження, КС стикається з труднощами об'єктивного і суб'єктивного характеру. До об'єктивних можна віднести відсутність власних традицій демократичного конституціоналізму, а також невизначеність окремих норм Основного Закону, прогалини у законодавстві, суперечність положень багатьох нормативно-правових

актів, які можуть бути і переважно є предметом розгляду органу конституційної юрисдикції у контексті вирішення ним питань про конституційність законів, інших правових актів або офіційного тлумачення Конституції і законів. На думку науковців, слід би встановити конституційно-правову відповідальність за невиконання рішень Конституційного Суду [5;8].

Висловлюється думка, що з метою посилення правової охорони Конституції необхідно внести зміни, як у матеріальні так і процесуальні норми Закону. Йдеться про двопалатну структуру КС, тобто його поділ на дві окремі і незалежні палати. Одна з них приймала б до розгляду (або відмовляла у ньому) звернення громадян, юридичних осіб, громадських організацій, подання Уповноваженого ВРУ з прав людини щодо порушених конституційних прав і свобод громадян, враховуючи їх загального значення для правоохорони та конкретний випадок у правозастосовних відносинах (громадянин пройшов усі інстанції захисту і має право вимагати розгляду справи в порядку конституційної скарги). Друга палата має бути наділена повною компетенцією розгляду конституційних спорів щодо актів, прийнятих органами державної влади з перевищенням повноважень. Одним із принципів діяльності КСУ має бути невторчання у політику. Це особливо важливо в умовах політичної нестабільності, несподіваних і різних змін у законодавстві. Недотримання цього принципу може призвести до небажаних наслідків. Наділений компетенцією перегляду рішень вищих органів державної влади, КСУ має певні засоби оцінки функціонування владних структур політичної системи, тобто опосередкований вплив на політичну ситуацію в країні. Однак до його завдань не належить формування його політичного процесу. [5;3-10]

Отже, запровадження в нашій країні конституційної юрисдикції спрямоване на піднесення рівня правового життя суспільства, зростання правової культури громадян, захист їх конституційних прав і свобод. Відіграючи дієву превентивну роль, цей демократичний інститут своєю діяльністю, своїми рішеннями спонукає кожного члена суспільства, органи державної влади до правового способу дій.

Література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30. – ст.141.
2. Закон України «Про Конституційний Суд України», 16 жовтня 1996р. №422/96 – ВР.// Вісник Конституційного Суду України. – 2006. - №5-6. – С.96-120.
3. Скомороха В. вплив конституційної юстиції на розвиток

українського конституціоналізму// Сучасний конституціоналізм та конституційна юстиція: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (жовтень 2000 року). – Одеса: Юридична література, 2001.– С.33-34.

4. Скомороха В. Єдиний орган конституційної юрисдикції// Юридичний вісник України. – 2001. – 29 грудня. – С.5

5. Шемшученко Ю., Мурашин Г. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції// Вісник Конституційного Суду України. – 2006. - №4. – С.3-10

ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБ ЗАЙНЯТОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Зезека Наталія Олексіївна

здобувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Університету «Україна»

Служби зайнятості займають певне місце в економічній і соціальній структурах своїх країн залежно від соціального устрою і рівня розвитку. Проте багато що в їх роботі є спільного. Як свідчить досвід багатьох країн, еволюція і тенденції розвитку служб зайнятості були в основному наслідком їх прагнення чіткого визначення своєї ролі як інструмента політики зайнятості та забезпечення функціональної ефективності.

Метою цієї статті є послідовне вивчення досвіду діяльності служб зайнятості зарубіжних країн та розробка пропозицій щодо вдосконалення діяльності державної служби зайнятості України.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю стабілізації ситуації на ринку праці України в умовах світової фінансової кризи, так як державна служба зайнятості є одним з головних органів по забезпеченню соціального захисту в умовах загострення ситуації на ринку праці на засадах соціального страхування. Вона єдина в українському суспільстві надає широкий спектр послуг громадянам, які звертаються у пошуках роботи, і роботодавцям щодо забезпечення їх робочою силою.

Світовий досвід господарювання свідчить про необхідність виділення п'яти домінантних моделей зайнятості: американська (або ліберальна), німецька (або неоліберальна), англійська (або європейська кейнсіанська), шведська і японська, кожна з яких у свою чергу, має багато різновидів, які відрізняються за вихідними принципами, методами і цілями формування. Зупинимось на їх характеристиці.

Як зазначають Фан Туй, Еллен Хансен і Девід Прайс, американська модель — це типовий приклад децентралізації ринку праці. Система регулювання зайнятості, що склалася у країні — це, по-перше, державне підприємство, пов'язане з наймом робочої сили, яку не використовують у приватному секторі; по-друге, регулювання попиту на робочу силу з допомогою фінансово-кредитної політики; по-третє, безпосереднє регулювання зайнятості з допомогою системи законодавства штатів про зайнятість і допомогу безробітним зі своїх фондів страхування на випадок безробіття і спеціальних федерально-штатних програм працевлаштування.

[1; 31]

Доволі позитивним є досвід Німеччини. Тут питаннями зайнятості займається Федеральне відомство праці. Німецька (або неоліберальна) модель зайнятості базується на активній політиці зайнятості. Держава заохочує всіх виробників (роботодавців і найманих працівників), які створюють нові робочі місця, а також підтримують існуючий рівень зайнятості при модернізації підприємств, надає пільги підприємствам, що утримуються від масових звільнень працівників. У Німеччині основну частину субсидій спрямовують кооперативам, що утворилися на базі підприємств-банкрутів із безробітних, які мають певні знання, але не мають навичок в організації бізнесу. [2; 51].

Для англійської моделі характерне державне стимулювання зайнятості. Законодавча система надає можливість місцевим владним структурам самостійно заохочувати підприємницьку ініціативу. Урядові рішення передбачають бюджетні асигнування регіонам для розвитку мережі малих підприємств. При цьому держава залишає за собою право виробляти і координувати заходи щодо регулювання зайнятості шляхом гнучкішого перерозподілу фондів страхування з безробіття на стимулювання виробництва, вдосконалення технологій для збільшення робочих місць, зайнятості молоді, жінок та осіб похилого віку з допомогою систем професійної підготовки, перенавчання і працевлаштування вдосконалення системи соціального забезпечення. [3; 124]

Для нас особливо важливим є досвід Швеції, де політиці у сфері зайнятості приділяється велика увага. На заходи, пов'язані з її проведенням, витрачається майже 3% ВВП і 7% бюджету. Головною особливістю цієї політики у сфері зайнятості є те, що більшу частину коштів (70%) витрачають на проведення «активної політики», а саме: 1) професійну підготовку і перепідготовку осіб, які залишилися без роботи, чи тих, кому загрожує безробіття; 2) створення нових робочих місць в основному у державному секторі економіки; 3) забезпечення географічної мобільності населення і робочої сили; 4) забезпечення населення інформаційними послугами на базі комп'ютерних банків даних про вакантні місця по регіонах країни; 5) заохочення розвитку дрібного підприємництва шляхом надання державних кредитів і субсидій. [4; 243]

Не менш цікавим є досвід Японії, де Міністерство праці виступає координатором політики зайнятості в країні. Центри зайнятості вивчають потреби в кадрах підприємств, здійснюють для них набір кадрів, в основному із числа випускників середніх шкіл і вузів, реєструють безробітних, займаються їх працевлаштуванням і виплачують допомогу по безробіттю.

Виплати по безробіттю виплачуються центром зайнятості за рахунок централізованого фонду міністерства праці, який створюється із внесків

робітників і підприємств відповідно у розмірі 0,55% і 0,9% із заробітної плати робітника і фонду оплати праці підприємства. [3;132]

Як зазначає Маршавін Ю.М. у Франції реалізація політики зайнятості покладається на Національне агенство зайнятості, яке своїми структурними підрозділами охоплює всю територію країни. Головним фінансовим органом, що забезпечує субсидії політики зайнятості є Національний фонд підтримки зайнятості. Практичні питання, що пов'язані із зайнятістю і працевлаштуванням на місцях вирішують управління по праці департаментів. Кожний центр працевлаштування прийняв набір з п'яти основних принципів: по-перше, головна увага приділяється задоволенню клієнта; по-друге, керівництво здійснює контроль над стандартами якості; по-третє, розроблений план дій із забезпечення якісних послуг і досягнення гарних результатів; по-четверте, метод і засоби повинні бути знайомі кожному; нарешті, необхідно забезпечити чіткість зовнішніх зв'язків.[4;153]

Цікавим є австралійський експеримент з приватизації ДСЗ. Зокрема у 1998 році ДСЗ тут замінили мережею працевлаштування, що складалася з 310 приватних, громадських і державних організацій, які отримували плату за працевлаштування клієнтів. Функції, які здійснювала ця мережа, включали в себе посередництво у працевлаштуванні та інтенсивну допомогу з працевлаштування безробітних. Оскільки ці організації отримували винагороду за кожного безробітного, якого вони влаштовували на роботу (з додатковою винагородою за працевлаштування тривалого безробітного), то система значною мірою залежала від результатів. Зрозуміло, що за цих умов роль відповідних організацій державного сектору (національна зайнятість) скорочується, а найбільший внесок тепер будуть робити неприбуткові організації, якими керує церква та інші добровільні органи. [4;148]

Більш поміркований підхід до конкуренції відображає канадський досвід. Там ДСЗ було доручено більше використовувати громадські та інші організації в наданні програм і послуг через партнерські відносини. Такі відносини, звичайно, складаються з докладних і юридично здійснюваних контрактних взаємовідносин між ДСЗ і цими організаціями. Проте, хоча відповідальність і перекладається, не перекладається підзвітність. ДСЗ залишається підзвітною щодо ефективності програм і послуг, від неї вимагають щорічно представляти парламенту докладний звіт про моніторинг руху на шляху до реалізації завдань. [4;193]

Заслуговує на увагу і оцінка негативного досвіду інституціоналізації служб зайнятості, зокрема в Російській Федерації. З другої половини 90-х років держава фактично відсторонилась від політики захисту безробітних, переклавши її на регіони. З 1996 року Федеральна служба зайнятості як самостійна державна структура була ліквідована, а її співробітники і

функції були передані Міністерству праці і соціального розвитку з втратою їх працівниками статусу державного службовця. В 2001 році, у зв'язку з введенням єдиного соціального податку, тут був ліквідований державний фонд зайнятості, а фінансування всіх заходів з працевлаштування стало здійснюватись з державного бюджету.[5; 52]

Як свідчить аналіз зарубіжного досвіду, трьома найбільшими змінами, які характеризують зміну пріоритетів та підвищення функціональної ефективності служб зайнятості є: децентралізація, інтеграція послуг і конкурентне надання послуг.

Базуючись на аналізі зарубіжного досвіду та тенденціях становлення і розвитку служб зайнятості зарубіжних країн можна зробити деякі висновки, які могли б бути корисними для функціонування Державної служби зайнятості України:

1. Досвід передових країн переконливо свідчить, що державні служби зайнятості, це не тимчасові структури, які виникають в екстремальних ситуаціях, а інститут іманентний ринковій економіці, одна з несучих конструкцій ефективної економічної політики. Саме таке бачення ролі служби зайнятості повинно визначати ставлення до неї, характер і спрямованість майбутніх реформ, реорганізацій тощо.
2. Службі зайнятості необхідно прагнути стати корисною і потрібною саме в процесі формування та реалізації політики зайнятості, але в межах своєї компетентності, як технічної служби, виходячи з того, що в широкому спектрі проблем, пов'язаних з управлінням працею в цілому вона займає лише вузький сектор.

Таким чином, аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що Державна служба зайнятості України розвивається в рамках загальносвітових тенденцій, адекватно реагуючи на зміну пріоритетів та ситуації на ринку праці.

Література:

1. Фан Туй, Еллен Хансен, Девід Прайс. Державна служба зайнятості на ринку праці, що змінюється – Міжнародне бюро праці, Женева, 2001. Профспілки України № 6, 2005
2. Бюлетень інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості №2, 2004.
3. Україна: Огляд політики зайнятості. Міжнародне Бюро праці, 1998
4. Вісник національної академії державного управління при Президентові України, № 4. 2005.
5. Человек и труд №3, 2004.

АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ СУДІВ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Короєд Сергій Олександрович

здобувач кафедри адміністративної діяльності Київського національного університету внутрішніх справ

Відсутність у правопорушника чи потерпілого можливості оскаржити постанову суду у справі про адміністративне правопорушення в юридичній літературі різних часів розцінювалося як юридичний нонсенс у світлі сучасних вимог щодо захисту прав людини, так як явно протирічило ідеї розширення правових гарантій особи в адміністративно-юрисдикційному процесі, оскільки оскарження цих постанов в порядку нагляду, на думку вчених, було недостатнім для захисту прав громадян і було своєрідним відступленням від правосуддя. При цьому деякими вченими пропонувалося, з метою недопущення порушень закону з боку органів адміністративної юрисдикції, на законодавчому рівні надати можливість та встановити порядок оскарження постанов (рішень) про накладення адміністративних стягнень в адміністративних судах [1].

На нашу думку, з такими твердженнями науковців не можна погодитися з огляду на те, що донедавна існуючий згідно з частиною першою статті 294 КУпАП [2] механізм перегляду постанов судів у справах про адміністративні правопорушення в порядку нагляду головами вищестоящих судів (апеляційних судів та Верховного Суду України) фактично був апеляційним і касаційним порядком їх оскарження, а тому прав і законних інтересів правопорушника чи потерпілого не порушував і не позбавляв їх можливості перевірити законність постанови суду у наглядовому порядку перегляду справи шляхом звернення до прокурора чи голови вищестоящего суду.

Крім того, відповідно до раніше чинної частини першої статті 294 КУпАП [2] постанову судді у справах про адміністративні правопорушення могла бути скасована або змінена за протестом прокурора самим суддею. Таке повноваження було у суддів виключним і не належало іншим органам адміністративно-деліктної юрисдикції, тим самим підвищувало місце і значення суду серед цих органів.

Таким чином, раніше поряд із неможливістю оскарження постанов суду існувала процесуальна особливість, яка була притаманна лише судовому розгляду справ про адміністративні проступки і була виключенням із загального правила, згідно із яким суд, який прийняв рішення не вправі сам його скасувати або змінити. Мова йшла про повноваження судді щодо перегляду розглянутої ним справи поряд із

наявністю одночасної можливості перегляду цієї справи головою вищестоящего суду.

Проте, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 24 вересня 2008 року № 586-VI [3], який набув чинності 17 листопада 2008 року, до КУпАП були внесені зміни, згідно із якими статтю 294 було викладено в новій редакції, яка замінила існуючий протягом десятиріч наглядовий порядок перегляду постанов судів та запровадила порядок їх апеляційного перегляду (оскарження та опротестування) до апеляційного суду, рішення якого є остаточним і оскарженню та перегляду не підлягатиме.

На нашу думку, такі зміни порядку перегляду та запровадження апеляційного оскарження постанов судів значно обмежили процесуальні можливості правопорушника і потерпілого на перегляд їх справи, адже, по-перше, учасники провадження позбавлені можливості звернутися через прокурора до місцевого судді, який розглянув справу для її оперативного перегляду; а по-друге, учасники провадження повністю позбавлені можливості перегляду їхньої справи Верховним Судом України, що в свою чергу також позбавило Верховний Суд України повноважень забезпечувати одноманітне застосування судами адміністративно-деліктного законодавства.

Крім того слід зазначити, що можливість апеляційного і касаційного оскарження рішення суду встановлюється процесуальним законодавством для кожної категорії справ та в кожному конкретному випадку окремо і не є абсолютним правом учасників процесу. Тому відсутність протягом десятиріч прямої можливості апеляційного оскарження постанов судів у справах про адміністративні правопорушення не суперечило положенням Конституції України, оскільки згідно з її нормами запровадження апеляційного оскарження в таких справах не є обов'язковим.

У зв'язку з цим раніше діюче положення про остаточність постанови суду і відсутність прямої можливості апеляційного та касаційного порядку її оскарження у справах про адміністративні правопорушення компенсувалося механізмом альтернативного перегляду постанови самим суддею за протестом прокурора, а також незалежно від наявності протесту прокурора - головою вищестоящего суду або його заступниками. Існуючий механізм перегляду постанов був належною гарантією захисту прав особи, яка притягнута до адміністративної відповідальності та потерпілого, а також дієвою формою перевірки законності і обґрунтованості прийнятої у справі постанови, найбільш швидким виправленням допущених помилок [4].

З огляду на вищевикладене вважаємо, що зміна порядку перегляду постанов судів у справах про адміністративні правопорушення,

запровадження їх апеляційного оскарження та закріплення положення про остаточність рішення апеляційного суду, скасування повноважень судді щодо перегляду прийнятої ним постанови, усунення Верховного Суду України від перегляду прийнятих місцевими та апеляційними судами постанов у справах про адміністративні правопорушення призведе лише до порушення прав учасників провадження та неправильного вирішення справ, остаточний розгляд яких буде завершуватися рішеннями апеляційних судів, які не підлягатимуть ні перегляду Верховним Судом України, ні перегляду за нововиявленими обставинами, що взагалі може мати негативні наслідки не лише для порушника чи потерпілого, а й для цивільного та адміністративного судочинства, в яких постанови судів у справах про адміністративні правопорушення мають преюдиціальне значення, а також зробить неможливим виправлення в таких постановах описок та помилок. До того ж, як свідчить судова практика, Головою Верховного Суду України в порядку нагляду було скасовано дуже багато постанов голів апеляційних судів за результатами перегляду ними вказаних справ, що свідчить про небезпеку надання постановам апеляційних судів статусу остаточних [5].

Крім того небезпека таких нововведень закладена ще й в тому, що змінами до статті 287 КУпАП було запроваджено апеляційне оскарження постанови судді лише про накладення адміністративного стягнення [3], в той же час згідно зі статтею 284 КУпАП за результатами розгляду справи можуть прийматися також постанови й про закриття справи. А відтак, на практиці можуть мати місце випадки необґрунтованого виправдання (реабілітації) судом винних осіб, особливо це актуально у справах про ДТП, і в таких випадках потерпілі особи будуть позбавлені можливості апеляційного оскарження цих постанов до апеляційного суду (такий перегляд буде можливий лише за протестом прокурора), а також позбавлені права звернення до Голови Верховного Суду України із проханням про перегляд справи.

Таким чином, вищевикладені аргументи свідчать про доцільність залишення раніше існуючого наглядового механізму перегляду постанов судів, який був належною гарантією захисту прав особи, яка притягнута до адміністративної відповідальності та потерпілого, а також дієвою формою перевірки законності і обґрунтованості прийнятої у справі постанови та оптимальним виправленням допущених помилок. А запровадження апеляційного оскарження постанов судів у справах про адміністративні проступки та закріплення положення про остаточність рішень апеляційних судів є передчасним і необдуманим кроком, оскільки цим самим усунуто Верховний Суд України від перегляду в порядку нагляду прийнятих місцевими та апеляційними судами постанов, скасовано правові підстави для перегляду постанов за нововиявленими

обставинами та виправлення в них описок і помилок шляхом їх перегляду самим суддею, а постанови судів про закриття провадження у справах взагалі не підлягатимуть апеляційному перегляду без протесту прокурора.

Література:

1. Кононенко О. Щодо судового розгляду адміністративних справ // Право України. – 1999. – № 2. – С. 42.; Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2003. – С. 275.; Куян І. Підвищення ролі та місця суду в системі органів адміністративної юрисдикції як умова вдосконалення механізму захисту прав та свобод громадян в адміністративно-юрисдикційному процесі // Європа, Японія, Україна: шляхи демократизації державно-правових систем. – К., 2000. – С. 315.; Галаган И.А. Административная ответственность в СССР: Процессуальное регулирование. – Воронеж, 1976. – С.75.; Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: Монографія. – К.: Алерта, 2007. – С.88.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Станом на 25 жовтня 2005 року. – К.: Велес, 2005. – 184 с.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху : Закон України від 24 вересня 2008 року // Голос України від 17.10.2008. – № 198.

4. Короед С.О. Перегляд рішень суду в справах про адміністративні проступки // Судова апеляція. – 2007. – № 3 (8). – С. 126.

5. Судова практика у справах про адміністративні правопорушення (2003-2005 р.р.). За заг. ред. В.Т. Маляренка. – К.: Юрисконсульт, 2006. – 498 с.

ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ ФУНКЦИИ ПОМОЩНИКОВ- КОНСУЛЬТАНТОВ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАИНЫ

Лебедин Юрий Ильич

*соискатель кафедры административного и хозяйственного права
Одесского национального университета им. И.И.Мечникова, помощник-
консультант народного депутата Украины*

Очевидно, что для осуществления своих функций любому государству необходима система государственных органов, которые обладают установленными государством свойствами и признаками. И обладание государственными полномочиями является одним из наиболее важных свойств. Таким образом, органы государственной власти играют

ведущую роль в работе государственного аппарата, в частности законодательной ветви. В настоящее время невозможно представить себе эффективную работу депутатов (независимо от уровня) без вспомогательного аппарата - помощников-консультантов. Деятельность депутатов требует все более широкого их участия. Вспомогательный аппарат народного депутата Украины обладает значительными особенностями, что в совокупности с исключительно важным значением определяют их в качестве объекта исследования, а также освещения в научных трудах. Между тем, в украинской и зарубежной литературе недостаточно научных исследований, посвященных анализу взаимоотношений депутатов со своими помощниками, административно-правового статуса последних. Исследованию пробелов в исследованиях относительно административно-правовых особенностей помощников-консультантов народного депутата Украины посвящены данные тезисы.

Целесообразно согласиться с утверждением А.М.Осавелюка, дающего понятие „вспомогательные государственные органы". По его мнению, это прежде всего такие государственные органы, которые не наделены государственно-властными полномочиями и выполняют главным образом функции координации, подготовки рабочих документов, экспертных заключений, профессионального консультирования. Таким образом, под вспомогательным государственным органом, обеспечивающим функциональную деятельность народного депутата Украины, следует понимать организацию государственных служащих, оказывающих научную, правовую, организационную, техническую помощь в работе народного депутата [1, 49].

Соответственно, вспомогательный аппарат, по мнению ученого А.М.Осавелюка, - это организация государственных служащих, которые оказывают научную, организационную и техническую помощь органам государственной власти или отдельным должностным лицам государства: главам государств, парламентам и их палатам, правительствам [1, 52].

Однако, существует иная точка зрения, предложенная казахстанским ученым В.А.Малиновским, который полагает, что «представляется не совсем обоснованно усреднено объединять консультативно-совещательный орган, работающий на чисто профессиональной основе, госструктуру и депутатский парламентский комитет» [2, 402].

Как правило, вспомогательные органы народного депутата Украины, в отличие, скажем, от Администрации Президента или Секретариата, не имеют сложной внутренней структуры, поскольку в них входит лишь одна должность помощника-консультанта, которая возлагается на четырех служащих (на постоянной основе). А это значит, что вспомогательный аппарат народного депутата Украины не подвержен серьезным структурным и количественным изменениям. Достаточно заметить, что

несмотря на множественные изменения, внесенные в Закон Украины „О статусе народного депутата Украины“, количество помощников-консультантов остается неизменным.

К слову, в настоящее время, как отмечает канадский исследователь Дж.Фрейзер, только в палате общин Канады персонал вспомогательного аппарата составляет около 2 000 специалистов. И на его содержание из государственного бюджета ежегодно выделяется 240 млн. долларов. Кроме того, в распоряжение депутата выделяются денежные средства, предназначенные для оплаты не только помощников, но и секретаря, исследователей, административного аппарата [3, 64-65].

При этом целесообразно добавить, что неразрешенным на законодательном уровне остается вопрос относительно того, участвует ли вспомогательный аппарат (т.е. помощник-консультант) в управленческом процессе и можно ли полагать, что деятельность помощника-консультанта народного депутата Украины управленческой?

Безусловно, помощник-консультант принимает участие в управленческом процессе. Примером может стать то, что в его служебные обязанности входит по поручению народного депутата Украины изучать вопросы, необходимые народному депутату Украины для осуществления его депутатских полномочий, готовить по ним соответствующие материалы; помогать народному депутату Украины в организации проведения отчетов и встреч с избирателями, трудовыми коллективами предприятий, учреждений, организаций.

Таким образом, можно сделать вывод, что выполняемая ими работа охватывается управленческим циклом, однако не может считаться управленческой, поскольку его участие специфично и ограничено определенным кругом действий, прав и обязанностей, не образующих в итоге самостоятельного законченного управленческого цикла, завершающегося принятием управленческого решения. Ведь принятие обязывающего и окончательного решения находится в ведении только самого народного депутата Украины.

Таким образом, административно-правовая характеристика помощника-консультанта народного депутата Украины напрямую определяется характером выполняемых им функций. Роль последних выступает дополнительной, второстепенной по отношению к тем функциям, которые возложены на самого народного депутата Украины.

Литература:

1. Осавелюк А.М. Вспомогательные государственные органы зарубежных стран: конституционный статус. -М.:Юристь, 1998.
2. Малиновский В.А. Президент Республики Казахстан: инструменты власти и обеспечение деятельности. - Алматы: АЮ ВШП «Эдилет», 2003.
3. См.Fraser J.A Op. cit. P.54.

АДМІНІСТРАТИВНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК СТАДІЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО

Марчевський Сергій Валерійович

здобувач кафедри адміністративної діяльності Київського національного університету внутрішніх справ

Адміністративне провадження є особливим видом урегульованої правовими нормами процесуальної діяльності уповноважених суб'єктів із розгляду окремих груп адміністративних справ. Провадження у справах про адміністративні правопорушення — найповніше врегульоване нормами матеріального і процесуального адміністративного права. Правові підстави його застосування закріплено в чинному Кодексі України про адміністративні правопорушення. Саме провадження має такі процедури: адміністративне розслідування за фактом вчинення проступку; порушення справи про адміністративне переслідування; розгляд і винесення рішення із зазначеної справи; оскарження постанови в порядку нагляду; виконання постанови.

Адміністративне розслідування являє собою попередню перевірку фактів щодо конкретного порушення норми Особливої частини Кодексу України про адміністративні правопорушення, огляд місця події, затримання правопорушника, збір пояснень, установлення особи порушника через перевірку документів чи адресне бюро. Адміністративне розслідування проводять працівники міліції, члени громадських формувань, представники державних спеціальних інспекцій, прокурори та інші уповноважені на такі дії органи або посадові особи. Порушення справи про адміністративне правопорушення вчиняється за наслідками адміністративного проступку. Зазначені дії закріплюються складанням протоколу, що є єдиною підставою для розгляду адміністративної справи про будь-яке правопорушення. Інші документи не є підставою для притягнення особи до адміністративної відповідальності, але на їх основі може бути складено протокол. У протоколі про адміністративне правопорушення мають бути зазначені: дата і місце складення; посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка його склала; відомості про особу порушника; місце, час учинення і суть дрібного хуліганства; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення порушника; інші відомості, необхідні для вирішення справи, у т.ч. про матеріальну шкоду, якщо її було заподіяно (ч. 1 ст. 256 КУпАП). За відсутності таких даних і неможливості їх доповнити суддя повертає матеріали органу внутрішніх справ для додаткового оформлення. Провадження у справах про дрібне хуліганство, являючи собою складову частину провадження у справах про адміністративні правопорушення, яке у свою чергу є структурним

елементом адміністративного процесу, виділяється серед інших проваджень та має тільки йому притаманні ознаки. До них належать спеціальні органи, що наділені повноваженнями розглядати справи про дрібне хуліганство (ст. ст. 221, 222 КУпАП), специфіка актів, якими оформлюється процесуальна діяльність, процедури їх оформлення.

Як будь-яке інше адміністративне провадження, провадження у справах про дрібне хуліганство має стадійний характер. Чимало науковців підкреслюють важливість стадій провадження. Наприклад, Ю. П. Битяк, В. В. Богуцький та В. М. Гаращук зазначають, що процесуальні стадії є важливими органічними елементами, що характеризують структуру кожного з проваджень та адміністративного процесу в цілому [1, с. 192]. Слід зазначити, що стадії одних видів проваджень зафіксовані в нормативному порядку, інших – не зафіксовані й є специфічним результатом доктринального узагальнення чинних у тій чи іншій сфері правил. О.Кузьменко визначає, що під процесуальною стадією слід розуміти відносно відокремлену частину адміністративного провадження, що має власні особливості та завдання [2, с.215]. У юридичній літературі перша стадія виробництва іменується по різному. Одні автори називають її «первинними процесуальними діями» (наприклад, Шергін А.П.). Однак це не розкриває змісту даної стадії. Зазначеного недоліку позбавлене наступне формулювання розглянутої стадії: «адміністративне розслідування», але при цьому не звертається увага на принципове процесуальне значення стадії, як роблять інші вчені, що іменують її «порушенням справи» (Коваль Л.В., Сергун П.П.). Зіставлення приведених точок зору дозволяє сформулювати більш повна назва даної стадії, що відбиває її зміст: «адміністративне розслідування і порушення справи про адміністративне правопорушення» [3]. При попередній підготовці по справах про адміністративні правопорушення, у тому числі і під час складання протоколу, вирішується питання про юридичну оцінку зробленого діяння, що носить ознаки адміністративного правопорушення. Правильна юридична оцінка адміністративного правопорушення має дуже важливе значення, тому що вона визначає напрямок справи по підвідомчості для розгляду. Але вирішення питання про юридичну кваліфікацію іноді буває важким, особливо у випадку обмеження так званих суміжних провин і адміністративних провин від «подібних» злочинів [3]. Так стаття 173 КУпАП зазначає, що дрібне хуліганство - це нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян. При розмежуванні кримінально-караного хуліганства і дрібного хуліганства необхідно всебічно враховувати такі обставини і суб'єктивні ознаки, як характер і розмір порушення громадського порядку (форма, тривалість), обставини скоєння хуліганських дій (час, місце та інші

умови), наслідки хуліганських дій, кількість потерпілих, а також особу винного, мотив і мету його дій. При дрібному хуліганстві дії винного хоча і порушують громадський порядок, але не являють великої небезпеки для суспільства і не спричиняють суттєвої шкоди охоронюваним законом правам і інтересам [4,5].

На стадії адміністративного розслідування особа, що проводить дане розслідування повинна зібрати інформацію орієнтовану на: а) встановлення особи затриманого; б) збирання даних про скоєне хуліганство на місці події, встановлення ознак дрібного хуліганства в діях затриманого; в) виявлення та забезпечення збереження джерел доказів. Вони включають: бесіди, опитування, огляд, допит, особистий обшук, обшук по місцю проживання (наприклад, в випадку радіо хуліганства, використання гучномовних пристроїв, безпідставного порушення спокою громадян телефонними дзвінками) та інше; г) належать відпрацюванню як загальні, так і приватні версії: наприклад, дрібне хуліганство скоєно іншими особами; події дрібного хуліганства не було, була обмова; зв'язок між подією дрібного хуліганства і отриманими від заявника показаннями; чи було дрібне хуліганство і хто його міг скоїти; хто міг чути, бачити дрібні хуліганські дії; які сліди обов'язково повинні залишитись на місці дрібного хуліганства (наприклад нанесення непристойних малюнків на тротуари, стіни, паркани, двері чи вчинення написів нецензурного змісту); При вирішенні питання про відмежування кримінально караного хуліганства від дрібного слід виходити з того, що відповідно до ч. 1 ст. 296 ККУ хуліганство – це умисне грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом [5, 6]. Якщо таке порушення не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Суди мають відрізняти хуліганство від інших злочинів залежно від спрямованості умислу, мотивів, цілей винного та обставин учинення ним кримінально караних дій. Вони не повинні застосовувати заходи адміністративного стягнення, передбачені ст. 173 КУпАП, щодо осіб, дії яких містять ознаки злочинів (самоправство, завдання побоїв, заподіяння легких тілесних ушкоджень та ін.) або проступків, що не є дрібним хуліганством. Судам належить забезпечувати своєчасний і правильний розгляд адміністративних справ про дрібне хуліганство. Необхідно забезпечувати розгляд справ про дрібне хуліганство в присутності особи, яка його вчинила. Якщо порушник заперечує факт проступку або оспорує обставини його вчинення, необхідно допитати потерпілого, свідків, витребувати додаткові матеріали. У таких випадках доцільно вести протокол судового засідання. При накладенні адміністративних стягнень, передбачених ст. 173 КУпАП,

на осіб, які вчинили дрібне хуліганство, суддя повинен у кожному конкретному випадку враховувати характер учиненого правопорушення, дані про особу порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Щодо осіб, які займаються суспільно корисною працею і позитивно характеризуються за місцем роботи, навчання та проживання, необхідно застосовувати, як правило, не арешт, а інші адміністративні стягнення, а також заходи громадського впливу.

Література:

1. Адміністративне право України/Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький. В.Н.Гаращук и др./Под ред.. Ю.П. Битяка.-Х.,2003.-576 с.
2. Кузьменко О.В.Теоретичні засади адміністративного процесу.- К.,2005.-353 с.
3. revolution.allbest.rulaw00002067_0.html - 79к станом на 14.10.2008
4. Постанова №10 Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. "Про судову практику у справах про хуліганство" Інформаційний сервер. Верховний Суд України. www.viaduk.net/clients/vs.nsf/0/81772CC558DA5D61C2257279002EA582 - 34к станом на 16.10.008.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково – практичний коментар/ Р.А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О.О. Погрібний та ін.; -К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008.-781 с.
6. Науково-практичний коментар до кримінального кодексу України: За станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 р/ За ред. С.С. Яценка.- К.: А.С.К., 2002.- 936 с.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ» В ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Меліхова Ольга Юріївна

*старший викладач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

В умовах державотворчих та правотворчих процесів в Україні великого значення набуває принцип науковості, тобто формулювання надійного наукового базису для відповідних процесів.

Крім того швидкий розвиток постіндустріального громадського суспільства обумовлює наяву нових суспільних відносин, нових проблем

суспільного життя, що потребують ефективного правового регулювання. В контексті євроінтеграції України наукового забезпечення потребує також законодавча діяльність щодо приведення національної правової системи у відповідність з європейськими стандартами та вимогами. Отже юридичні наукові дослідження активізуються, а це у свою чергу вимагає певного управлінського впливу на них з боку держави. Таким чином, державне сприяння розвитку юридичної науки є умовою якісних політичних перетворень на етапі розбудови правової держави.

Юридична наука є суспільною наукою, яка вивчає право як особливу систему соціальних норм, функціонування держави та політичної системи суспільства, а також різні аспекти правозастосовчої діяльності. Юридична наука поєднує в собі теоретичну та практичну спрямованість та структурно диференціюється на: теоретичні та філософсько-правові науки (до цього блоку належать теорія держави та права, історія держави та права, історія вчень про державу та право, порівняльне правознавство, філософія права), прикладні правові науки (криміналістика, кримінологія, судову медицину та психіатрію, юридичну психологію) та науки за галузями права – галузеві правові науки.

Юридична наука є різновидом більш широкого поняття «наука», а тому варто проаналізувати термінологічну різницю у визначенні «науки» залежно від аспекту дослідження (філософський, політологічний, естетичний тощо). Існує близько десятка визначень науки. Так, Ф.А. Блокгауз, І.А. Єфрон в енциклопедичному словнику визначають науку як об'єктивно достовірні та систематизовані знання про дійсні явища з точки зору їх закономірності чи незмінності [1, С.692]. Філософський словник за загальною редакцією І.Т. Фролова розглядає науку як сферу дослідницької діяльності, спрямовану на вироблення нових знань та включає у себе умови цього процесу: вчені, наукові установи, методи науково-дослідної роботи, понятійний апарат, наукова інформація та наукові знання [2]. У Соціологічному енциклопедичному словнику за редакцією Г.В. Осипова надається визначення науки, як соціального інституту, функція якого полягає у виробництві, накопиченні, розповсюдженні та використанні нових знань; наука включає у себе систему координації та розподілу праці, вчених, спеціалізовані установи (університети, інститути, лабораторії тощо), систему норм, цінностей та правил які визначають наукову діяльність, методологію та методи дослідження, систему категорій, теоретичних знань та емпіричних даних [3]. Великий енциклопедичний юридичний словник за редакцією Ю.С.Шемшученка містить визначення науки, як сфери людської діяльності функцією якої є вироблення та теоретична схематизація об'єктивних знань про дійсність [4]. Крім того науку в енциклопедичних словниках порівнюють з галуззю культури суспільства, або розуміють як галузь наукових знань.

В юридичній літературі визначення науки як об'єкта правового регулювання надається вченими-адміністративістами. Так, В.А. Рассудовський під сферою науки розуміє наукову діяльність до якої він відносить як суто дослідницьку діяльність так і всі види діяльності що сприяють розвитку та використанню наукових досліджень (тобто наукову інформацію, наукову видавничу діяльність, бібліотечну справу, музеї, архіви тощо) [5].

С.Г. Стеценко дає визначення науки як сфери людської діяльності, спрямованої на отримання та використання нових знань, яка реалізується шляхом виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень [6].

Аналогічної наукової позиції дотримуються Авер'янов Б.В., Битяк Ю.П., Ківалов С.В., Коломоєць Т.О. та інші вчені-адміністративісти, підкреслюючи значення науки як важливої складової національної культури та пріоритетного напрямку державного регулювання та сприяння.

У законодавстві також є певне визначення науки. Конституція, як Основний Закон України проголошує, що держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співробітництвом (ст.54).

Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність», що фактично є правовою основою функціонування науки, у преамбулі визначає науку невід'ємною складовою національної культури, але не дає її термінологічного визначення. Законодавець визначаючи нормативні засади науки в Україні використовує поняття «наукова діяльність», яка розуміється як інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань (ст.1).

Легітимне визначення мають також інші види діяльності, тісно пов'язані з науковою, а саме: науково-педагогічна діяльність - педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації, пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю; науково-технічна діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій; науково-організаційна діяльність - діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності (ст.1) [7].

Нормативному регулюванню підлягає наукова та науково-технічна експертиза, яка визначається як діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів (ст.1) [8]. Таким чином, наукову та науково-технічну експертизу, що забезпечує наукове обґрунтування структури і змісту пріоритетних

напрямів розвитку науки можна вважати складовою науки як єдиної сфери.

До структурних елементів науки варто віднести інноваційну діяльність. Законодавець надає термінологічне визначення інноваційної діяльності, як діяльності, що спрямована на користування і комерціалізацію наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентноздатних товарів і послуг (ст.1) [9].

В нормативно-правовому порядку дається також визначення суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності, науково-технічної інформації тощо.

Таким чином, на сьогодні в Україні правовому регулюванню підлягають різні види наукової та тісно пов'язаних з науковою видів діяльності, хоча немає законодавчого шаблону визначення науки, що дає підстави говорити про недосконалість понятійного апарату, що варто розглядати і як прогалину, яка потребує свого усунення. До чинного законодавства потрібно внести певні зміни щодо корегування визначення «науки», «наукової діяльності», а для цього потрібне поглиблений науковий аналіз цього феномену.

Література:

1. Брокгауз Ф.А., Еврон И.А. Энциклопедический словарь. – Т.40 – «ТЕРРА», 1992.
2. Философский словарь / Под редакцией И.Т. Фролова. – 4-е изд. - М.: Политиздат, 1980. – 444 с. – С.236.
3. Социологический энциклопедический словарь: на русском, английском, немецком, французском и чешском языках / Под ред. Академик Российской академии наук Г.В. Осипова.-М.: Издательская группа ИНФРА-М, 1998 – 488 с. – С.196.
4. Великий енциклопедичний юридичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С.Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. – 992 с. – С.501
5. Рассудовский В.А. Государственная организация науки в СССР (правовые вопросы). - М.: Юридическая литература, 1971. - 248 с - С.7-8.
6. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – К.: Атака, 2007. – 624 с. – С.426.
7. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради, 1992 - №12.
8. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради, 1995 - №9.
9. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради, 2002 - №36.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОНОВЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Павлівська Світлана Миколаївна

ад'юнкт кафедри адміністративного права і процесу Київського національного університету внутрішніх справ

Практично кожен з нас іноді вимушений періодично спілкуватися з владою. Однак таке спілкування рідко буває приємним. Звичною практикою стали тяганина, відсутність інформації, закритість влади, упередженість, безвідповідальність і т. ін. Однією з причин такого становища, поряд із суб'єктивними факторами, можна назвати відсутність належної правової бази, і насамперед, законодавчого регулювання порядку діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у відносинах з громадянами [1, с.5].

Як зауважує В.Б.Авер'янов, метою адміністративного законодавства має стати саме закріплення таких форм і напрямів діяльності органів виконавчої влади, їх посадових осіб, які б забезпечували функціонування різних суспільних відносин у сфері державного управління на засадах непорушності конституційних прав і свобод людини і громадянина. Такий правовий стандарт взаємовідносин органів виконавчої влади і громадян повинен виходити зі статусу людини як суб'єкта, перед яким виконавча влада відповідальна за свою діяльність [2, с.8].

Одна з найважливіших гарантій цього — чітка регламентація процедурного аспекту відносин особи і влади.

Слово «процедура» (від латинського *procedo*) означає проходжу, або просуваюсь, а «процес» (від латинського *processus*) — проходження, просування вперед.

Оцінка адміністративної процедури у світі та засоби її правового регулювання неоднакові. В багатьох країнах віддано перевагу напрямку систематизації законодавства про адміністративну процедуру. Законодавчий акт містить загальні норми, які регулюють порядок вирішення усіх видів адміністративних справ. Серед країн колишнього СРСР декотрі уже також прийняли загальні закони про адміністративну процедуру. Щоправда, важливо брати до уваги не лише назву законодавчого акта, а й його предмет та правові механізми, які в ньому закладені.

Слід зазначити, що на даний час порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення та великою кількістю підзаконних

нормативно – правових актів, серед яких вважається за необхідне виділити таку групу документів, як інструкції.

Великий обсяг інструкцій, які регламентують процедурні питання, породжує, на нашу думку, значну незручність для правозастосовувача. Слід зазначити, що порядок провадження у справах, викладений у зазначеній групі документів, здебільшого подібний одне до одного, різниця міститься лише у декотрих процесуальних документах, тому перед нами постає теза саме про можливість запропонування в подальшому узагальнення викладених нами положень відповідно порядку провадження та оформлення матеріалів у загальному універсальному процедурному акті, який увібрав би у себе усі загальні правила, «розкидані» по інструкціях та значно спростив би роботу як теоретикам-науковцям, так і практичним працівникам.

З цього приводу важливо зауважити, що потребу в загальному законодавчому акті з адміністративної процедури в Україні було визначено тільки в 1998 році. Так, Концепція адміністративної реформи в Україні передбачила розроблення Адміністративно-процедурного кодексу України [3, с.45]. На сьогодні проведено значну роботу щодо підготовки цього законодавчого акта. Проте відбувається цей процес важко, насамперед через малодослідженість проблематики адміністративної процедури у вітчизняній юридичній науці та нерозробленість багатьох питань на доктринальному рівні. Навіть саме поняття «адміністративна процедура» практично не зустрічається у вітчизняних підручниках з адміністративного права. Чимало праць українських авторів і досі спираються на здобутки радянського періоду. Водночас законопроектні роботи, на жаль, ґрунтуються переважно на західних концепціях, які мало узгоджуються з вітчизняною теорією, і не лише в питаннях термінології [1, с.6].

Проаналізувавши наше питання, як висновок, вважається за доцільне відзначити, що на сьогоднішньому етапі нагальна необхідність нормативно-правового регулювання порядку діяльності адміністративних органів України та їх відносин з фізичними та юридичними особами не викликає сумнівів.

Взагалі, якщо ми бажаємо будувати незалежну правову державу, законодавчий розвиток права адміністративної процедури є надзвичай перспективним у цьому аспекті. При цьому важливо ще раз підкреслити тезу про доцільність шляху підготовки саме загального законодавчого акта, який встановлюватиме загальні положення адміністративної процедури.

Відповідно до думки, який вигляд повинен мати цей акт – процесуального кодексу чи закону, то, вважається, що оптимальний вигляд такого акта необхідно обирати, виходячи із його змісту. Якщо крім

регулювання загальних засад адміністративної процедури, він передбачатиме також регулювання окремих категорій справ, то, звичайно, за структурою і змістом, це є кодекс. Якщо ж лише загальні положення адміністративної процедури, то тоді це закон. Необхідно зробити наголос на тому, що у більшості демократичних країн цей акт усе ж має вигляд закону.

Підсумовуючи вищерозглянуте, наприкінці нашого дослідження вважається справедливим підкреслити, що якісна правова регламентація адміністративної процедури має стати міцним фундаментом захищеності прав осіб у відносинах з владою, що дозволить вважати нашу державу, як одну з таких, яка знаходиться на правильному шляху у напрямку становлення та закріплення у світовому співтоваристві.

Джерела:

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П. Тимошук.-К.: Факт, 2003.-496 с.
2. Адміністративне право України: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). — К,: Видавництво «Юридична думка», 2004.- 584 с.
3. Концепція адміністративної реформи в Україні. Державна комісія з проведення в Україні адміністративної реформи. — К., 1998.

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Співак Марина Вікторівна

ад'юнкт кафедри адміністративного права і процесу Київського національного університету внутрішніх справ

З часів існування Радянського союзу інститут адміністративної відповідальності в українському законодавстві залишається незмінним. На думку І.Коліушка, О.Банчука, початок будь-якого реформування, в тому числі й реформування інституту адміністративної відповідальності, насамперед має починатися з аналізу термінології і визначення її відповідності сучасним умовам суспільного життя, розвитку права, науки [1, с.31]. На сучасному етапі розвитку державності України суттєво зростають роль і значення адміністративної відповідальності, направлені на забезпечення законності і правопорядку у сфері адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, що склалися у державі. Важливе значення для визначення адміністративної відповідальності

мають і підходи до її дослідження, що, власне кажучи, і призводять до різного розуміння даної правової категорії.

В науці адміністративного права існує кілька поглядів на визначення адміністративної відповідальності. Так, М. Студенікіна зазначає, що під адміністративною відповідальністю найчастіше розуміється застосування частини заходів адміністративного примусу, а саме - адміністративних стягнень [2]. Г.Бондаренко вважає, що адміністративна відповідальність - це форма реагування держави на правопорушення, яке виявляється в застосуванні повноважними державними органами, службовими особами, громадськістю до винної особи адміністративних санкцій у межах і порядку, встановлених законодавством; це обов'язок правопорушника звітувати за свою протиправну поведінку і зазнавати за неї несприятливих наслідків, передбачених санкцією правової норми [3]. На думку І. Галагана, під адміністративною відповідальністю слід розуміти застосування у встановленому порядку уповноваженими на це органами і службовими особами адміністративних стягнень, сформульованих у санкціях адміністративно-правових норм, до винних у вчиненні адміністративних проступків, які містять державний і громадський осуд, засудження їх особи і протиправного діяння, що виявляється у негативних для них наслідках, які вони зобов'язані виконати, і мають метою їх покарання, виправлення і перевиховання, а також охорону суспільних відносин у сфері радянського державного управління [4]. А.Т. Комзюк сформулював визначення адміністративної відповідальності наступним чином: "Адміністративна відповідальність – це застосування до осіб, які вчинили адміністративні проступки, адміністративних стягнень, що тягнуть для цих осіб обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру і накладається уповноваженими на те органами чи посадовими особами на підставах і у порядку, встановлених нормами адміністративного права [5]. С.Гончарук зазначає, що: "адміністративна відповідальність як різновид правової відповідальності - це специфічна форма негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, які скоїли ці правопорушення, повинні дати відповідь перед повноважними державними органами за свої неправомірні дії і понести за це адміністративні стягнення в установленому законом порядку" [6]. Мосьонз С.О. під адміністративною відповідальністю розуміє специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення [7]. І.П. Голосніченко визначає адміністративну відповідальність як різновид

юридичної відповідальності, що являє собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами до осіб, що вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій-адміністративних стягнень [8].

Ми можемо зробити висновок, що в основі адміністративної відповідальності лежить адміністративний проступок, який визначається як протиправне, винне діяння, що посягає на встановлений правопорядок, але на відміну від злочину не містить значної суспільної небезпеки. Тому застосовувати адміністративну відповідальність можливо лише за вчинення адміністративних правопорушень. Таке твердження не завжди збігається із відносинами, що виникають в галузі охорони здоров'я. Науково – практичний коментар на підставі аналізу новітнього законодавства надає вичерпні пояснення щодо особливостей застосування норм Кодексу України про адміністративні правопорушення даної категорії порушень це статті 42,42¹, 42²,42³,43,44¹,45,45¹,46,46¹, 46² : порушення санітарно – гігієнічних і санітарно – протиепідемічних правил і норм; виробництво, заготівля, реалізація сільськогосподарської продукції, що містить хімічні препарати понад гранично допустимі рівні концентрації; заготівля, переробка або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції; виробництво, зберігання, транспортування або реалізація продуктів харчування чи продовольчої сировини, забруднених мікроорганізмами та іншими біологічними агентами понад гранично допустимі рівні; незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах; ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження; ухилення від обстеження і профілактичного лікування осіб, хворих на венеричну хворобу; порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) компонентів і препаратів; умисне приховування джерела зараження венеричною хворобою; порушення вимог режиму радіаційної безпеки в місцевостях, що зазнали радіоактивного забруднення; порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством). Остання норма є новелою в кодексі і її поява є реакція на певні суспільні перетворення в державі, в першу чергу забезпечення конституційного права людини на охорону здоров'я та посилення правових вимог до медичної етики. Питання заготівлі донорської крові, її переробки, інфекційної безпеки, контроль якості крові, що переливається хворому – сьогодні визначено стратегічним у розвитку нашої країни, невідкладні у вирішенні, бо стосуються кожного громадянина України. В Україні виробництво препаратів крові знаходиться у важкому положенні.

Ухилення від обстеження і профілактичного лікування осіб, хворих на венеричну хворобу на сьогодні не поодинокі випадки для лікарів, але вкрай рідкісні, якщо стоїть питання про адміністративну відповідальність. Венеричні захворювання – це особлива група інфекційних хвороб, які передаються переважно статевим шляхом. На них хворіють однаковою мірою як чоловіки так і жінки. На відміну від звичайних інфекційних захворювань венеричні хвороби не залишають після себе імунітету. Хворі часом намагаються ввести в оману медичних працівників. Вони приховують захворювання, перекручують відомості про джерело та обставини захворювання, багато чого замовчують. Це ускладнює не тільки боротьбу медиків з цим захворюванням а і процес відповідальності осіб які не усвідомлюють значимість цього явища. Поза увагою практиків і теоретиків в цій галузі права лишаються важливі аспекти щодо можливостей підвищення рівня відповідальності за дані правопорушення. Вкрай висока кількість випадків, що пов'язана з зараженням небезпечними хворобами залишається поза увагою законодавця.

Застосування адміністративної відповідальності ускладнюється насамперед тим, що адміністративний проступок не виявляється і не фіксується саме на стадії «адміністративного» а вже виявляється коли заподіяна значна шкода життю або здоров'ю людини і коли необхідно кваліфікувати дії що підпадають під норми Кримінального Кодексу України. Наприклад смерть людини, що стала наслідком використання методів народної медицини або порушення встановленого порядку взяття, переливання донорської крові, коли людина під час переливання заражується ВІЛ/СНІД. Більша частина норм є недієвими, але ми не заперечуємо їх закріплення в КУпАП. Вони запрацюють лише тоді коли держава встановить контроль за їх виконанням і покладе цей обов'язок на відповідні органи. Серед проблем, що супроводжують процес нормотворення норм адміністративного права а і сферу охорони здоров'я, можна виділити недостатньо виражену державну політику у сфері охорони здоров'я населення, відсутність спеціалістів певного рівня які мали б необхідний обсяг знань як у сфері юриспруденції так і в медицині а також врахування зарубіжного досвіду та багато інших аспектів. Науковці вбачають за необхідність розробити макет (основну концепцію) медичного кодексу України що дозволить в подальшому ініціювати прийняття законів „медичної спрямованості” з перспективою їх втілення у кодифікований акт. Незважаючи на суттєві позитивні зміни та поступ у розробленні і прийнятті нових законів, підзаконних актів та в оновленні діючого законодавства про охорону здоров'я, все ж слід зазначити, що нормативно – правова база у сфері медичної діяльності та відповідальності за правопорушення в галузі охорони здоров'я населення

ще не у повній мірі відповідає сучасним потребам, містить прогалини і недоліки.

Література:

1. І.Коліушко, О.Банчук. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві.//Право України.-2008.-№4.-С.31-35.
2. Советское административное право/Под ред. В.И.Поповой., М.С. Студеникиной. — М: Юрид. лит., 1988.
3. Бондаренко Г.П. Адміністративна відповідальність в СРСР. — Львів: ЛДУ, 1975.
4. Галаган И.А. Административная ответственность в СССР. — Воронеж: ВГУ, 1970
5. Адміністративна відповідальність в Україні: Навч. посібник / За заг. ред. А.Т. Комзюка. – 2-е вид., виправл. і доп. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2001.
6. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України. Навчальний посібник. — К., 1995.
7. Мосьонз С.О. Адміністративне право України у визначеннях та схемах: Навч. посіб. -К.:Прецедент, 2006.-176.
8. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: Т.1. Загальна частина/Ред.колегія: В.Б.Аверьянов(голова).-К.: Видавництво «Юридична думка», 2004.-584с.

ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Ткаченко Олена Євгенівна

ад`юнкт докторантури та ад`юнктури Київського національного університету внутрішніх справ, капітан міліції

Оскільки Україна проголосила себе незалежною, правовою, соціально – орієнтованою державою, то головним її завданням стає захист основних прав та свобод громадян. У демократичному суспільстві права людини розглядаються як найвища соціальна цінність, а їх забезпечення – як головна функція держави. Для цього держава застосовує певні державні інститути і механізми. Державна служба боротьби з економічною злочинністю (ДСБЕЗ), є складовою частиною кримінальної міліції системи Міністерства внутрішніх справ України. Головні завдання ДСБЕЗ закріплені у «Положенні про Державну службу боротьби з економічною

злочинністю», затвердженому постановою КМУ від 5 липня 1993 року № 510, а саме:

- своєчасне припинення злочинів у галузі економіки та запобігання їм;

- аналіз і прогнозування криміногенних процесів в економіці та своєчасне інформування про них органів виконавчої влади;

- виявлення та припинення фактів порушення прав інтелектуальної власності;

виявлення причин і умов, які сприяють вчиненню правопорушень у галузі економіки, та вжиття заходів до їх усунення.

ДСБЕЗ відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) виявляє і розкриває господарські, посадові та інші злочини в галузі економіки на підприємствах, в організаціях, комерційних структурах, фінансово-кредитній та банківській системах і вживає заходів до запобігання їм;

- 2) здійснює оперативне обслуговування об'єктів господарювання різних форм власності;

- 3) аналізує стан злочинності, визначає основні напрями і тактику оперативно-службової діяльності, пов'язаної з виявленням правопорушень у державному, колективному і приватному секторах економіки;

- 4) проводить в установленому законом порядку перевірку матеріалів про корисливі зловживання, дізнання у кримінальних справах щодо злочинів у галузі економіки, виконує письмові доручення слідчих, прокурорів і суддів відповідно до Кримінально-процесуального кодексу;

- 5) забезпечує захист фінансованих Кабінетом Міністрів України програм розвитку галузей економіки України або окремих регіонів та сфери обслуговування населення від злочинних посягань;

- 6) проводить в установленому порядку оперативно-розшукові заходи, у тому числі пов'язані з установленням фактів порушення прав інтелектуальної власності;

- 7) виявляє факти хабарництва, корупції та інших зловживань, у тому числі пов'язаних з приватизацією державної власності, та вживає заходів до запобігання їм;

- 8) виявляє осіб, які займаються підробленням гр ошей, чекових книжок, акцій, векселів та інших цінних паперів, а також проводить профілактичну роботу серед них;

- 9) готує інформаційно-аналітичні документи з питань боротьби із злочинністю у галузі економіки для органів виконавчої влади;

- 10) проводить серед населення роботу щодо роз'яснення законодавства з питань відповідальності за вчинення злочинів у галузі економіки;

11) висвітлює у засобах масової інформації стан економічної злочинності [1].

Якщо проаналізувати зазначене, то неважко помітити, що цей перелік декілька обмежений, не в повній мірі відповідає злочинним викликам сьогодення. Державна влада визначає пріоритетні напрямки діяльності правоохоронної системи (корупція, фінансово-банківська діяльність, топлівно-енегітична, зовнішньо-економічна, інтелектуална галузі і таке інше). З урахуванням сучасного стану розвитку економічної злочинності держава орієнтує діяльність правоохоронців насамперед на викритті корисних злочинів які скоюють злочинні організації та інші злочинні угруповання. Як відомо, коло загроз та викликів з боку злочинності постійно зростає, змінюються та вдосконалюються способи скоєння протиправних діянь. Ми умисно не будемо в цій роботі зупинятися на понятті правоохоронна система та конкретних результатах діяльності підрозділів які входять до неї, не будемо аналізувати коло їх повноважень. Разом з тим фахівцям відомо що повноваження оперативних працівників які викривають злочини економічної спрямованості скажімо служб СБУ, УБОЗ та ДСБЕЗ різняться між собою. Разом з тим також загально відомий той факт що більшість економічних злочинів як, наприклад злочини проти держави (виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів, приховування валютної виручки), злочини проти державної та колективної власності (різні форми розкрадання державного і колективного майна на сам перед зазіхання на бюджетні кошти), господарчі злочини (різні форми протиправної діяльності у сферах господарчої, комерційної і підприємницької діяльності, якими завдаються матеріальні збитки підприємствам або державі), посадові злочини (хабарництво та різні форми зловживання посадовим становищем, що завдають шкоди державним чи громадським інтересам або охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, або інтересам суб`єктів підприємницької діяльності) [2, 107] викривають саме працівники ДСБЕЗ. Однак повноваження працівників ДСБЕЗ, в плані сучасного вдосконалення нормативно – правового забезпечення механізму їх діяльності, насамперед на законодавчому рівні фактично не відбувається. Як приклад негативних наслідків - суперечності, пов`язані з законністю дій працівників в оперативно – службовій діяльності. Це певним чином проковує працівника ДСБЕЗ на перевищення своїх повноважень у досягненні начебто логічних завдань. Так як поставленні керівництвом завдання працівник ДСБЕЗ з одного боку має виконувати, а з іншого вони не завжди нормативно – врегульовані тому не вистачає на це повноважень.

Також на наш погляд потребує вдосконаленню нормативно-правове регулювання організаційних структур служби БЕЗ. Одним із суттєвих

недоліком існуючої системи є те що завдання, які виконуються у Департаменті ДСБЕЗ цілими управліннями у підрозділах територіальних ДСБЕЗ концентруються майже на одному виконавці. При чому, функціонально оперуповноваженому ДСБЕЗ ГУМВС області, МУ, РВ закріплено декілька ліній роботи водночас. Наприклад, викриття злочинів у сфері інтелектуальної власності, ЗЕД, АПК, тощо. Все це негативно позначається на ефективності діяльності служби в цілому.

Таким чином за межами чіткого нормативно – правового регулювання залишаються статус служби. Тому виникають проблеми із виконанням завдань, які виходячи із вимог сьогодення стоять перед ДСБЕЗ: забезпечення належної профілактичної діяльності щодо збереження державних товарно – матеріальних цінностей, у першу чергу стратегічної сировини, енергетичних ресурсів, металів, сільськогосподарської продукції, продовольства; забезпечення впровадження економічних реформ та цільового використання державних кредитних ресурсів, виділених на фінансування регіональних і галузевих програм; розвиток та вдосконалення взаємовідносин із спорідненими службами іноземних держав у боротьбі з економічною злочинністю; прийняття участі у нормотворчій діяльності – розробка законопроектів по внесенню змін і доповнень до чинного кримінального, кримінально - процесуального, адміністративного законодавства та законодавства, що регулює відносини між суб`єктами у сфері економіки, а також проектів нових законів, активна участь в опрацюванні законопроектів, розроблених іншими міністерствами і відомствами, висвітлення у ЗМІ стану економічної злочинності та результатів боротьби з нею, вдосконалення форм і методів взаємодії з іншими міністерствами і відомствами у запобіганні і викритті корисливих злочинів в економіці [2, 106-107].

Тому на наш погляд, треба на основі сформованої практики діяльності ДСБЕЗ скласти та на законодавчому рівні закріпити вичерпний перелік завдань. Це потрібно зробити таким чином, щоб перелік містив в собі не тільки завдання, а й передбачав основні напрямки діяльності служби. Пропонуємо також, щоб в коло завдань входило не тільки боротьба з економічною злочинністю, але й здійснення інших заходів у сфері соціального обслуговування громадян. Останні мають набути, здебільшого профілактичного характеру, оскільки їх спрямованість – запобігання можливим злочинам в сфері економіки. Це можливо на наш погляд зробити в межах спеціального закону «Про повноваження правоохоронних органів які ведуть боротьбу з економічною злочинністю».

Отже, на основі проведеного аналізу можна дійти висновку, що законодавча та нормативно-правова база, яка закріплює ці та інші завдання ДСБЕЗ не в повній мірі відповідає потребам сьогодення. Її

створення, розвиток та формування вимагають застосування системного методу і вживання заходів до усунення неузгодженостей між положеннями різних нормативно-правових актів.

Література:

1. Положення про Державну службу боротьби з економічною злочинністю: затв. Постан. КМУ від 5 липня 1993 № 510 // Збірник постанов Уряду України. – 1994. - № 2. – Ст. 30.
2. Юридична енциклопедія: [в 6 т.] / [голов. редкол.: Шемшученко Ю.С. (голова) та ін.]. - К.: Вид - во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1999 – 2004. Т. 2: Д – Й. – 1999. - 744 с.
3. Закон України «Про міліцію» від 20.12.90 № 565-ХІІ // ВВР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
4. Юридична енциклопедія: [в 6 т.] / [голов. редкол.: Шемшученко Ю.С. (голова) та ін.]. - К.: Вид - во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998 – 2004. Т. 1: А – Г. – 1998. - 672 с.
5. Міжнародна поліцейська енциклопедія: [в 10 т.] / Відп. ред. Ю.Р. Римаренко, Я.Ю. Кондратєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005.Т. 2: Права людини у контексті поліцейської діяльності. – 1224 с. Ст. О. Негодченко: Поліції завдання.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАГЛЯДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ (МІЛІЦІЇ) УКРАЇНИ

Чайко Василь Сергійович

ад'юнкт кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Донецького юридичного інституту ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка

У сучасних соціально-економічних умовах все більшого значення набуває наукове управління суспільством. Невід'ємним елементом такого управління є особливий вид діяльності органів державної влади – нагляд.

Згідно Закону України «Про міліцію» передбачено, що здійснювати у встановленому порядку нагляд за виконанням посадовими особами і громадянами рішень органів державної влади та державного управління з питань охорони громадського порядку, а також накладати штрафи і вживати інші заходи адміністративного впливу у відповідності до діючого законодавства – є обов'язок міліції [1].

Загальнотеоретичні проблеми нагляду в державному управлінні досліджувало багато вчених. Так питанням змісту контрольного-наглядової

діяльності та її проблемам присвячені праці Д. Бахраха, В. Авер'янова, В. Гаращука, О. Баклана, О. Бандурки, Х. Ярмакі, В. Колпакова.

У «Словнику російської мови» С. Ожегова термін «нагляд» викладений таким чином: а) наглядати – спостерігати з метою догляду, перевірки; б) орган, група осіб для спостереження за ким, чим-небудь, за дотриманням певних правил [2, с. 377]. У «Етимологічному словнику української мови» термін «нагляд» відсутній. Тлумачення цього терміна подано у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови», де нагляд – це: а) дія зі значенням наглядати; б) група осіб чи орган влади, що наглядають за ким-, чим-небудь [3, с. 554–555].

Г. Туманов вбачає в адміністративному нагляді за громадським порядком основне завдання органів внутрішніх справ [4, с. 47].

Так Ф. Разаренов зазначає, що адміністративний нагляд є самостійним, організаційно-правовим засобом забезпечення законності в державному управлінні і являє собою систематичний нагляд за точним і неухильним дотриманням законів і актів, заснованих на законі, здійснюваний органами управління стосовно підвідомчих їм питань і спрямований на попередження, виявлення і припинення правопорушень, а також притягнення порушників до відповідальності [5, с. 74].

Оскільки призначення нагляду – це визначення його цілей і завдань, тому необхідно вказати на мету, завдання адміністративного нагляду й основні права працівників міліції у відповідності до діючого законодавства, а саме:

- 1) спостерігати за точним виконанням посадовими особами і громадянами відповідних норм і правил;
- 2) попереджувати та припиняти виявлені порушення суспільних відносин у сфері громадського порядку;
- 3) вживати до правопорушників заходи адміністративного стягнення.

Отже, мета адміністративного нагляду передусім полягає: у попередженні правопорушень, припиненні правопорушень, притягненні до відповідальності винуватих осіб.

Викладене дає підставу стверджувати, що:

- адміністративний нагляд є об'єктивно необхідною функцією, зумовленою вимогами законності та ефективності управління, і, яка реалізується в процесі діяльності спеціальною системою органів;
- основною метою адміністративного нагляду органів внутрішніх справ (далі – ОВС) є забезпечення функціонування і життєдіяльності піднаглядових суб'єктів відповідно до встановленого порядку, у зв'язку з цим необхідне чітке розмежування саме наглядових і юрисдикційних функцій ОВС;
- надвідомчий характер адміністративно-наглядової діяльності

тотожний її змістові через особливість піднаглядних об'єктів, які полягають у тому, що останні являють собою складну систему спеціальним чином врегульованих суспільних відносин, які складаються практично в усіх сферах державного управління;

- значимість адміністративного нагляду в структурі функцій міліції полягає в тому, що однією із його головних функцій є адміністративна діяльність, яка, в свою чергу, поділяється на основні види: охорона громадського порядку; нагляд за дотриманням правил паспортної системи; здійснення нагляду за дотриманням правил дозвільної системи; забезпечення безпеки дорожнього руху; охорона власності за договорами.

Отже, належне здійснення адміністративного нагляду є важливим і необхідним засобом в загальному комплексі заходів по забезпеченню громадського порядку. Саме тому удосконалення наглядової діяльності міліції постійно знаходиться у центрі уваги і потребує постійного вдосконалення, обґрунтованого як теорією, так й практичною діяльністю.

Таким чином, адміністративний нагляд – це вузькоспеціалізоване спостереження компетентних органів виконавчої влади, підрозділів ОВС за порядком в громадських місцях і за діяльністю посадових осіб підприємств, установ та організацій з метою попередження, припинення правопорушень й застосування відповідних стягнень до правопорушників.

Література:

1. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р., № 565-ХІІ // ВВР УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
2. Ожегов С.И. Словарь русского языка / [ред. Шведова Н.Ю.]. – 23-е изд., испр. – М., 1991. – 917 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. В. Бусел]. – К., 2002. – 1440 с.
4. Туманов Г.А. Организация управления в сфере охраны общественного порядка / Туманов Г.А. – М., 1972. – 232 с.
5. Разаренов Ф.С. О сущности и значении административного надзора в советском государственном управлении / Ф.С. Разаренов // Вопросы административного права на современном этапе. – М.:Госюриздат, 1963. – С.74.

PROTECTION OF BIODIVERSITY IN UKRAINE

Nastechko Kateryna

post – graduate Koretsky Institute of State and Law

Historically, the first mention about biodiversity protection was found in the Russian Truth (the first written Slavic legislative document dated XI – XII centuries). According to the document, reserves were established and the felling of trees or passing such territories by selected persons was prohibited.

Many centuries had to pass before Ukraine became an independent country with a developing economy and legislative frameworks producing change for the better. Today, Ukraine has very well developed environmental protection legislation. Since the country became independent in 1991 the Parliament has passed necessary laws, most international environmental conventions have been ratified, and the necessary steps to bringing national related legislation to the requirements of the European Union were taken.

The main environmental law of Ukraine, On Environmental Protection N 1264-XII, was passed on June 25, 1991. Article 61 of the law stipulates that land plots of water space, natural complexes and objects which have a special ecological, scientific, esthetic and national economic value and aimed at preserving the diversity of nature, genetic pool of animals and plants, preserving of general ecological balance and background monitoring of the environment, should be excluded from commercial use in full or in part and declared a territory or an object of a natural – reserve fund of Ukraine. Thus, the natural - reserve fund of Ukraine includes state reserves, natural national parks, game reserves, memorials of nature, botanical gardens, deontological and zoo parks, parks – memorials of a garden-park art, reserve tracts. Special attention should also be given to natural territories and objects which require special protection. Therefore, special attention should be given to natural territories and objects which have a high ecological value as unique and typical natural complexes aimed at preserving a favorable ecological situation, warning and stabilization of negative natural processes. Also, the law stipulates the regime of recreational zones as well as resort and treatment - sanitary zones.

The other necessary law adopted by the highest legislative body of Ukraine is entitled On Natural - Reserved Fund of Ukraine N 2456-XII. It was passed on June 16, 1992. The natural –reserve fund of Ukraine is divided into natural territories and objects and artificially created objects. Both of them can be of state or local importance. It should be noted that the legislative body of the Autonomous Republic of Crimea can set up additional categories of territories and objects of natural – reserve fund that are stipulated for the rest

territory of Ukraine. The territory of natural reserves, reserve areas of biosphere reserves, lands and other natural resources which were given to national natural parks belong to the people of Ukraine. The other reserve areas belong to the people of Ukraine and can also be in other types of ownership.

As to approaching EU standards, the Ukrainian Parliament ratified the Biodiversity Convention on November 24, 1994. Also, the Whole - Europe Strategy of Preservation of Biological and Landscape Diversity approved in 1995 in Sofia (Bulgaria) was introduced into Ukrainian legislation by means of basic principles and use of requirements in the Concept of Preservation of Biodiversity in Ukraine (hereinafter – the Concept) № 439 adopted by the Cabinet of Ministers of Ukraine on May 12, 1997. The Concept stipulated the main areas of preservation of biodiversity: preservation of sea, river, lake and marsh, steppe, forest and mountain ecosystems; agricultural landscape and other territories of intensive commercial activity sanitation; creation of the national ecological network (hereinafter - econetwork); preservation of species and populations. Thus, it was decided to develop and implement programmes and measures aimed at preservation of separate species of animals and plants and their groups, including species included in the Red Book of Ukraine as well as in the international list of rare and threatened species. Also, it was necessary to guarantee the participation of institutions and organizations in implementation of the Ramsar and Bonn Conventions and other international groups aimed at preservation of lake and marsh ecosystems.

The financing of preservation of biodiversity was provided at the expense of money of enterprises, institutions and organizations, the state budget of Ukraine, the budget of the Autonomous Republic of Crimea, local budget funds and other sources. The main source of expenditure was identified as payment for use of natural resources.

It should be noted that coordination of the implementation of the requirements of laws is carried out by the National Commission on Preservation of Biodiversity and the Ministry of Environmental Protection of Ukraine. In 1998 the Chair of Protection of Nature and Biodiversity was founded in the State Ecological Institute of the Ministry of Environment of Ukraine.

The Programme of Integration of Ukraine into the European Union (hereinafter –the Programme) was approved by a Decree issued by the President of Ukraine (1072/2000) on September 14, 2000. Section 11 of the Programme is entitled ‘The quality of life and the environment’. This section stipulates that the most important documents of the EU for Ukraine are Habitats Directive (92/43/EEC) and Bird Directive (79/409/EEC), Convention on trade in wild species threatening flora and fauna (995_129) etc.

The most important Ukrainian legislation with relation to protection of biodiversity are the On Fauna (3041-12), On Flora (591-14), On Natural

Reserve Fund of Ukraine (2456-12), On Red Book of Ukraine (3055-III) Acts of Ukraine.

It should be noted that Ukraine became a member of the following international agreements: Biodiversity Convention (995_030), Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (995_032), Convention on Conservation of migratory species of wild animals (995_136) etc.

The key points of the Programme relate to the development of Ismerald network in Ukraine according to the decision of the Standing Committee of the Bern Convention (It is a continuation of the initiative Natura 2000 which covers only the members of the European Union) and execution of plans which relate to the preservation of species of wild flora and fauna etc.

The other important document is the On the Econetwork Act of Ukraine. The law was adopted in 2004. An econetwork is an equal territorial system established with the aim of developing conditions for restoration of the environment, increase of the natural – resources potential of the territory of Ukraine, preservation of landscape and biodiversity, places of settlement and vegetation of valuable flora and fauna, gene pool, ways of migration of animals through the joining of territories and objects of natural – reserve fund, and other territories also requested special protection in accordance with international obligations undertaken by Ukraine. The coordination councils on formation of the econetwork are advisory bodies which are established under the aegis of the Cabinet of Ministers of Ukraine (the highest government authority of Ukraine), the Council of Ministers of Autonomous Republic of Crimea as well as regional, Kiev and Sevastopol city state administrations with the aim of coordinating the formation of the national econetwork of Ukraine in the period from 2000 to 2015.

On 22 September 2004 the Cabinet of Ministers of Ukraine approved the Concept of the Whole – National Programme of Preservation of Biodiversity for 2005 – 2025. The Concept stipulates that biodiversity is a national capital. Thus, the level of its preservation will define the fortune of the state in the future. The aim of the Programme is to destroy the trend of degradation of the living component, the ecologization of all spheres of social activity as well as maximum restoration of the initial conditions of natural complexes. The programme shall be carried out in 3 stages.

The first stage (2005 – 2010) intends to ensure a reduction in the worsening conditions of natural ecosystems; finalize the work connected with development of legislation and bring it into compliance with the requirements of international law. There is a need to develop a system of regulation of inexhaustible use of bioresources taking into account the interests of different sectors of economy as well as continue to develop the econetwork as part of the

Whole - Europe Econetwork. Thus, the process of loss of biodiversity will be halted at the end of this stage.

The second stage (2010-2015) is devoted to improving the mechanism of econetwork management and creating a network of centers of artificial breeding and acclimatization of rare species. In addition, the foundation of a modern system of professional education and environmental enlightenment should be finalized. The basic institutions should be established whose aim will be to ensure preservation of biodiversity.

The third stage (2016 - 2025) provides for fulfillment of restoration of species as well as their groups and ecosystems, the development of the infrastructure, adjustment of the aims of the Programme and control over their implementation.

The financing of the programme will be fulfilled at the expense of money from the state budget, state and local environmental protection funds and other sources. The amount of money necessary for implementing the programme comes to approximately 50 million UAH (~7 million EURO) per annum.

And to conclude, it should be noted the regulation of protection of species in Ukraine. The Cabinet of Ministers of Ukraine passed Regulations N 953 aimed at setting up the order for issuing permits for the export and import of specimens of wild flora and fauna, certificates on crossing exhibitions, re-export on introduction from a sea of specified specimens which are subject to regulation of the Convention of International Trade of Species of Threatened Wild Flora and Fauna (hereinafter - CITES) on July 25, 2007. The problem relates to the rise in the level of trade in wild animals because Ukraine is the single transit country between the European Union and countries of Central Asia and Caucasus. Thus, the state border service didn't inform representatives of ecological control about the presence of animals and did not carry out controls either. Also, the regulations stipulate requirements of zoos and scientific institutions which have a right to import animals into the territory of Ukraine. The administrative authorities responsible for implementation of CITES in Ukraine are the Ministry of Environmental Protection of Ukraine (the Ministry issues permits and certificates for specimens of all species of animals and plants included in the annexes of CITES, with the exception of sturgeon) and the State Committee of Fish Economy (the State Committee issues permits and certificates for all sturgeon). The administrative authorities of Ukraine take stock of certificates and permits too.

МОРАТОРІЙ ЗЕМЕЛЬ

Шимановська Олена Олександрівна

студентка юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Ю.Федьковича

Чинним Земельним кодексом України (далі – ЗК України), а саме п. 15 Перехідних положень передбачена дія мораторію на землі сільськогосподарського призначення, включаючи й земельні частки (паї). Так, для земельних ділянок для ведення товарного сільськогосподарського виробництва передбачена безумовна дія мораторію. Що ж до земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства є певні винятки з загального правила. З метою з'ясування можливості відчуження земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства, доцільним буде проаналізувати зміст підпункту б) п.15 Перехідних положень ЗК України: "Купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок і зміна цільового призначення (використання) земельних ділянок, які перебувають у власності громадян та юридичних осіб для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельних часток (паїв), крім передачі їх у спадщину, обміну земельної ділянки на іншу земельну ділянку відповідно до закону та вилучення (викупу) земельних ділянок для суспільних потреб." Отже, дія мораторію, поширюється на земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства, які були виділені в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв). Що ж до інших земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства набутих у власність, до введення в дію мораторію на землі сільсько-господарського призначення, іншими шляхами передбаченими в п.1 ст.81 ЗК України, а саме: придбані за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами; безоплатної передачі із земель державної комунальної власності; приватизації земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування; прийняття спадщини - заборона відчуження на них не поширюється. Це вже всім відома прогалина у законодавстві, яку активно використовують продавці та нотаріуси [1]. Та поруч з цим в Україні розроблено декілька "майже легальних" схем придбання земельних ділянок сільськогосподарського призначення незалежно від способу їх майбутнього використання в обхід мораторію: 1) укладення договору грошової позики під заставу земельної ділянки з наступним переходом прав власності позикодавцю за рішенням суду; 2) укладання договору оренди з умовою першочергового викупу земельної ділянки

після скасування мораторію; 3) виділення частини ділянки з наступною зміною його цільового призначення під забудову; 4) спадкування, з нотаріальним оформленням свідоцтва на спадкоємця; 5) підписання попереднього договору про покупку, що буде зроблена в майбутньому, з наперед встановленими умовами [3].

Як бачимо, дія мораторію не забезпечує виконання тих завдань, які були мотивами для його ведення, а його подальше існування породжує цілу низку негативних наслідків: 1) заблокована оптимізація землеволодінь і землекористувань, що утворюються внаслідок паювання земель сільськогосподарського призначення, стимулюються негативні явища землекористування – черезсмужжя, вкраплення, малоземелля, далекоземелля тощо; 2) селяни старших вікових груп, їх спадкоємці, що проживають у іншій місцевості тощо не можуть реалізувати своє право власності на землю; 3) блокується створення великих, конкурентоспроможних сільськогосподарських підприємств; 4) знижується кредитоспроможність сільськогосподарських виробників через неможливість іпотечного кредитування [2].

Література:

1. Кулинич Павло. Земельний мораторій - 2007: законодавчі основи та порядок їх застосування. // Правовий тиждень. - 22 травня 2007. - №21.
2. Мірошніченко А.М. Земельне право України: навчальний посібник. – К.: Інститут законодавства ВР України.2007. – С.136-137.
3. <http://zemlia.ucoz.ua/news/2008-10-26-195>.

ЗМІСТ

Частина I

Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права

Зінченко Юлія Олегівна ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ
ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ ЯК НЕОБХІДНОЇ СКЛАДОВОЇ
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА.....3

Міма Ірина Володимирівна ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ
РЕЛІГІЙНОЇ СИСТЕМА ЯК ПРАВОВОЇ
КАТЕГОРІЇ.....6

Семеній Юлія Олександрівна МЕТОДИ ПРАВОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....10

Тімочко Олена Юріївна ПРОБЛЕМА СИСТЕМНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ
ПРИНЦИПІВ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ У НАУЦІ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ
ТА ПРАВА.....12

Конституційне право. Міжнародне право

Бик Тарас Ігорович ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ІНДИВІДА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ
ПРАВІ.....15

Бойко Юлія Вікторівна ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....17

Вавасова Катерина Вікторівна ІНТЕРПОЛ ЯК ОСНОВНА
ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА У БОРОТБІ ІЗ МІЖНАРОДНОЮ
ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....21

Головко-Гавришева Оксана Ігорівна, Канагіна Любов Ігорівна
ПРАВОВИЙ ЗМІСТ МЕТОДУ ВІДКРИТОЇ КООРДИНАЦІЇ ЯК ОСНОВИ
УПРАВЛІННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....22

<i>Демченко Іван Сергійович</i> СИСТЕМА ГАРАНТІЙ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	25
<i>Іскров Костянтин Михайлович</i> ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....	28
<i>Ковальчук Наталія</i> ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДІ ЯК ОДНА ІЗ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ.....	33
<i>Фаль Леся</i> УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ МІЖ ОСОБОЮ ТА ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	36
<i>Фок Юлія</i> ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ.....	40
<i>Форитор Тереза Михайлівна</i> КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ЯК ОРГАНУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ.....	42
Адміністративне право. Митне та податкове право	
<i>Зезека Наталія Олексіївна</i> ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБ ЗАЙНЯТОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	48
<i>Короєд Сергій Олександрович</i> АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ СУДІВ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ.....	51
<i>Лебедин Юрій Ільич</i> ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ ФУНКЦИИ ПОМОЩНИКОВ-КОНСУЛЬТАНТОВ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАИНЫ.....	55
<i>Марчевський Сергій Валерійович</i> АДМІНІСТРАТИВНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК СТАДІЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО.....	58
<i>Меліхова Ольга Юріївна</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ» В ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	61

Павлівська Світлана Миколаївна ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОНОВЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....65

Співак Марина Вікторівна ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....67

Ткаченко Олена Євгенівна ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....71

Чайко Василь Сергійович ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАГЛЯДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ (МІЛІЦІЇ) УКРАЇНИ.....75

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

Nastechko Kateryna PROTECTION OF BIODIVERSITY IN UKRAINE.....78

Шимановська Олена Олександрівна МОРАТОРІЙ ЗЕМЕЛЬ.....82

Частина II

Кримінальне право. Кримінальний процес. Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право

Атаманчук Володимир Миколайович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТАКТИКИ ДОПИТУ ОСІБ ПІДОЗРЮВАНИХ, ОБВИНУВАЧУВАНИХ ТА ПІДСУДНИХ В СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....3

Базалицька Інна Володимирівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ПРАВООХОРОННИХ ВІДОМСТВ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....4

Буртовий Михайло Олексійович ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИЗНАННЯ ТА СВОЄЧАСНЕ ВИЗНАННЯ ОСОБИ ПОТЕРПІЛОЮ ВІД ЗЛОЧИНУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....6

<i>Вознюк Андрій Андрійович</i> ОЗНАКИ СПЕЦІАЛЬНИХ ВИДІВ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	9
<i>Демидова Євгенія Євгенівна</i> ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА.....	13
<i>Демидова Людмила Миколаївна</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ПРАВ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄС.....	15
<i>Комарницька Оксана Богданівна</i> ОСОБЛИВИЙ ПОРЯДОК ПРИТЯГНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПОРУШЕННЯ ЩОДО НИХ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ У ПРИВАТНОМУ ОБВИНУВАЧЕННІ.....	17
<i>Кузнецов Віталій Володимирович</i> ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ГРУПОВОГО ПОРУШЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ.....	22
<i>Кузнецова Лариса Олександрівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК ХУЛІГАНСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НОРМОТВОРЕННЯ.....	24
<i>Луценко Юрій Васильович</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СУТНОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	27
<i>Москаль Даниїл Петрович</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ.СТ. 152 ТА 153 КК УКРАЇНИ.....	29
<i>Плугатир Максим Віталійович</i> КОМП'ЮТЕРНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 361-363 ¹ КК УКРАЇНИ.....	32
<i>Рудник Тетяна Вікторівна</i> ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ З ПРАВ ЛЮДИНИ І ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ.....	35

<i>Тесельський П.І.</i> ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ - ВЗЯТТЯ ПІД ВАРТУ.....	38
---	----

**Цивільне та сімейне право. Цивільний процес. Комерційне право.
Міжнародне приватне право**

<i>Вегерук Альона Миколаївна</i> ДОВІРА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР У ЗДІЙСНЕННІ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ.....	41
---	----

<i>Овчаренко Антон Сергійович</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ П.4 Ч.1 СТ.311 ЦПК.....	43
---	----

Господарське право. Господарський процес

<i>Бабак Ольга Анатоліївна</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИМ КОНТРАКТОМ.....	46
--	----

<i>Ілларіонов Олександр Юрійович</i> ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО БЕЗПЕКУ ТА ТЕХНІЧНУ ЕКСПЛУАТАЦІЮ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ: СТАН ТА СПІВВІДНОШЕННЯ З ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	49
---	----

<i>Липницька Євгенія Олександрівна</i> ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ ПІЛЬГ ПІДПРИЄМСТВАМ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ.....	52
--	----

<i>Мащенко Ірина Василівна</i> ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ, ЩО ОПОСЕРЕДКОВУЮТЬ ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	56
--	----

<i>Славова Наталія Олександрівна</i> РЕОРГАНІЗАЦІЯ КРЕДИТНИХ СПЛОК.....	59
--	----

Трудове право та право соціального забезпечення

<i>Альошина Наталя Михайлівна</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ТРУДОВОГО ПРАВА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ.....	62
---	----

Фінансове право. Банківське право

<i>Borowska N. V., Stotska N. Y.</i> NADZÓR PAŃSTWOWEJ KOMISJI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I RYNKU KAPITAŁOWEGO NAD UKRAINSKIM RYNKIEM KAPITAŁOWYM.....	64
<i>Олішевська Тетяна Валентинівна</i> ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	67
<i>Сидоренко Юлія Миколаївна</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ.....	69

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА НАУКОВА ДУМКА
Збірник тез

Частина I

Підписано до друку 12.12.2008
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 6,5. Обл.-вид. Арк 6,95.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 8 097 299 38 99, 8 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net